SOZAQ ÚNI

АУДАНДЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ЖӘНЕ АҚПАРАТТЫҚ ГАЗЕТ

Газет 1930 жылдың 10 қазанынан шыға бастады

sozak_uni@mail.ru

WWW.SOZAQ-UNI.KZ

№64 (9042)

СЕНБІ

3 қыркүйек, 2022 жыл

Мемлекет басшысы Қ.К.ТОҚАЕВТЫҢ Қазақстан халқына Жолдауы

ӘДІЛЕТТІ МЕМЛЕКЕТ. БІРТҰТАС ҰЛТ. БЕРЕКЕЛІ ҚОҒАМ

Құрметті отандастар!

Қадірлі депутаттар және Үкімет мүшелері!

Қазақстан Республикасы Конституциясының 59-шы бабына сәйкес, VII шақырылымдағы Парламенттің үшінші сессиясын ашық деп жариялаймын.

Құрметті депутаттар!

Баршаңызды Парламенттің кезекті сессиясының ашылуымен құттықтаймын!

Биыл біз жаңа кезеңге қадам бастық.

Халқымыз жалпыұлттық референдумда саяси жаңғыру бағдарын қолдады.

Конституциялық реформа Жаңа, Әділетті Қазақстанды құру жолындағы аса маңызды қадам болды.

Еліміздегі саяси жаңғыру енді экономикалық өзгерістерге ұласуға тиіс.

Біз «Азамат–бизнес–мемлекет» арасындағы қатынасты түбегейлі өзгертеміз.

Мемлекет, ең алдымен, бәріне бірдей мүмкіндік беріп, әділдік орнатады.

Қоғам игілігіне арналған қызмет деңгейі жоғары болуына кепілдік береді.

Әлеуметтік жағынан әлсіз топтағы азаматтарға қолдау көрсетеміз.

Мүмкіндігі шектеулі жандарға да көмектесеміз. Президент жанындағы Омбудсмен тағайындалады.

Мемлекет экономикалық еркіндікті қолдайды.

Бірақ халықты нарық тұрақсыздығының ықпалынан барынша қорғайды.

Шағын және орта бизнесті мейлінше дамытады.

Енді реформалардың нақты бағдарларына тоқталайын.

БІРІНШІ БАҒДАР. ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТ.

Біз экономикамызда қордаланған мәселелерді жақсы білеміз.

Мысалы, шикізатқа әлі де тәуелдіміз.

Еңбек өнімділігі төмен, инновация жеткіліксіз.

Ұлттық табыстың игілігін жұрттың бәрі бірдей көріп отырған жоқ.

Әрине, мұның барлығы – күрделі мәселелер. Бірақ оны шешудің нақты жолдары бар.

Атап айтсақ, бұл – макроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету, экономиканы әртараптандыру және цифрландыру.

Сондай-ақ шағын және орта бизнес пен адам капиталын дамыту, заң үстемдігін орнықтыру.

Сондықтан тың тәсілдер қажет екені сөзсіз.

Экономикалық саясатымыздың негізгі мақсаты еш өзгермейді. Оның мәні – сапалық және инклюзивтік тұрғыдан халықтың әл-ауқатын арттыру.

Жаңа экономикалық бағдарымыздың басты басымдықтары мыналар:

–жеке кәсіпкерлік бастамаларды ынталандыру, яғни, мемлекеттік капитализмнен және мемлекеттің экономикаға шектен тыс араласуынан бас тарту;

–бәсекелестікті дамыту, яғни бәріне бірдей мүмкіндік беру;

–сондай-ақ ұлттық табысты әділ бөлу.

Мұның бәрі кезек күттірмейтін бірқатар маңызды міндетті шешуді талап етеді.

Бірінші. Бағаны әкімшілік жолмен реттеу тұтас салалардың инвестициялық тартымдылығын төмендетеді. Сондай-ақ тауар тапшылығын туындатып, елді импортқа тәуелді етеді.

Сондықтан баға белгілеу ісіне мемлекеттің араласуынан біртіндеп бас тарту керек.

Бәсекелік ортасы жоқ нарықтар ғана бұрынғыдай қала береді.

Монополистердің тарифтері қатаң бақылауда болады.

Бірақ бақылау жасау орынсыз қысым көрсету деген сөз емес.

Бүгінде мемлекеттік органдардың, соның ішінде күштік құрылымдардың бизнесті тексеруге жаппай кірісіп, бағалар мен тарифтерді төмендетуді талап етуі жиілеп кетті.

Құр дақпырт үшін жасалатын мұндай әрекеттерді доғару керек.

Монополияның табысын шектеу қажеттігі мен инфрақұрылымға инвестиция салуды қамтамасыз ету арасында тепе-теңдікті сақтау маңызды.

Елімізде электр қуатымен қамтамасыз ететін желілердің үштен екісінің, жылу коммуникациясының 57 пайызының және су құбыры желісінің жартысына жуығының тозығы жеткен.

Осыдан-ақ біраз жайтты аңғаруға болады.

Тарифтерді күшпен ұстап тұрудың соңы соның бәрін кезекпен өшіруге және түрлі апатты жағдайлар туындауына әкеп соқтырады.

Осының салдарынан азаматтардың денсаулығына және өміріне қатер төнеді.

Монополиялы нарықтарда «Тарифті инвестицияға айырбастау» деген жаңа тариф саясатына көшу керек.

Желілер мен қуат көздерінің тозу деңгейін кемінде 15 пайызға азайту қажет.

Тариф инфрақұрылымға қаржы салғаны және ашықтықты қамтамасыз етудің мемлекеттік мониторингі жүйесіне қатысқаны үшін беріледі. Меншік иесі инвестицияның айтарлықтай бөлігін тарифтің емес, өз қаржысының есебінен салуға тиіс.

Инновация енгізу үшін тиімді ынталандыру шараларын әзірлеген жөн. Сондай-ақ шығыстың бір бөлігін тарифтік сметаның аясында қайта бөлуге және табыстың белгілі бір бөлігін сақтап қалуға рұқсат беру керек.

Тарифтерді тоғыспалы субсидиялаудан, яғни бір тұтынушылар үшін бағаны ұстап тұру мақсатымен басқалар үшін бағаны көтеру тәсілінен біртіндеп бас тарту қажет.

Екінші. Экономиканы одан ары монополиясыздандыру үшін нақты институционалдық шешімдер қабылдау қажет.

«Конгломерат» ұғымын заң жүзінде айқындап алған жөн.

Нарықтың өзара байланысты субъектілері экономикалық әлеуетін бір жерге шоғырландыру үшін рұқсат алуға міндетті.

Олардың барлық мәмілесін, соның ішінде нарыққа тән емес бағаларды қолдану белгілері бойынша жасалған келісімдерін де мұқият тексеру керек.

Бірыңғай операторлардың қызметі нарықтық экономиканы дамытуға кері әсер етеді. Сондықтан бұл институтты ретке келтірген жөн.

Қазір жұмыс істеп тұрған операторларды бәсекелі ортаға беру қажет немесе монополист деп танып, қызметін монополияға қарсы арнаулы құқық аясында реттеу керек.

Үшінші. Экономиканың тұрақты өсуі салық саясатының түсінікті және болжауға болатындай етіп жүргізілуіне тікелей байланысты.

Фискалды реттеу ісін қайта жаңғырту үшін 2023 жылы жаңа Салық кодексі әзірленеді.

Оның ең түйткілді тұсы саналатын салықтық әкімшілендіру мәселесі түгел қайта жазылуға тиіс.

Сондай-ақ жұмыс барысында бетпе-бет кездесу мүлдем болмайтындай етіп, салықтық бақылау қызметін толық цифрландыру керек.

Тағы бір басымдық – салықтық ынталандыру шараларының тиімділігін арттыру.

Ол үшін экономиканың түрлі саласында дифференциалды салық мөлшерлемесіне көшкен жөн.

Пайданың технологиялық жаңғыруға және ғылыми әзірлемелерге жұмсалған бөлігіне салынатын корпоративті табыс салығын төмендету немесе одан босату тәсілін енгізу керек.

Салық төлеушілерді салықтан жалтаруға құқарлығын азайту үшін арнайы салық режімдерін жеңілдету керек.

Салық жүктемесін төмендету мақсатында ұйымдарды әдейі бөлшектеуге жол бермеу мәселесі жаңа кодексте қарастырылуы қажет.

Сауда-саттық заман талабына сай дамуы үшін мөлшерлемесі ойға қонымды әрі рәсімдері қарапайым бөлшек сауда салығын қолдану аясын кеңейту керек.

Салық реформасы аясында «сән-салтанатқа салық» салуды енгізген жөн.

Мұның орта тапқа қатысы жоқ, бұл салық тек аса қымбат жылжымайтын мүлік және автокөлік сатып алған кезде салынады.

Автокөлік сатып алу кезінде төленетін алым-салық мәселесіне жеке тоқталайын.

Кейбір жақын шетелдерден әкелінген автокөліктерге қатысты түйткілдер баршаға мәлім.

Заң аясынан тыс қалып отырған мұндай көліктер қоғамдық қауіпсіздікке қатер төндіруде.

Заңсыз көлік әкелетін амал-тәсілдің бәріне тосқауыл қою үшін батыл шаралар қабылдау қажет.

Ал биылғы 1 қыркүйекке дейін елге әкелінген автокөліктерге қатысты ахуалды реттеу керек.

Оларды заңдастыру мақсатында утилизация және алғашқы тіркеу үшін төленетін қаржы көлемін 200-250 мың теңгеден асырмай, бәріне бірдей және бір реттік алым алуды ұсынамын.

Бұл – іздеу салынбаған және кеден рәсімдерінен өткен көліктерге ғана қатысты шара.

Төртінші. Салық саясатының тиімді болуы кеден жұмысының ашықтығына тығыз байланысты.

Салық және кеден саласындағы ақпараттық жүйелерді толық біріктіру ісін аяқтау маңызды.

Келесі мәселе.

Тексерушілердің тым көптігі. Олардың теріс әсер еткені белгілі.

Сондықтан, шекараға интеграцияланған кедендік бақылау тәсілін енгізу қажет.

Кедендік рәсімдеу орталықтары «бір терезе» қағидаты бойынша жұмыс істеуге тиіс.

Бесінші. Біз «көрпеге қарай көсілу» қажет екенін ұмытпауымыз керек.

Бюджет саясатына реформа жасалады. Ақырғы нәтижені деп басуымыз керек.

Бюджет кодексінде шекті нормативтер бекітіледі.

Оны бюджетті жоспарлау және орындау кезінде міндетті түрде ұстану қажет.

Ұлттық қордың қаржысын тиімсіз жұмсау тоқтатылады. Бұл – өте өзекті мәселе.

Қордың қаражатын аса қажет инфрақұрылымды дамытуға және еліміз үшін маңызы зор жобаларды қаржыландыруға жұмсаймыз.

Бюджет үдерістерін барынша жеңілдету қажет.

Мемлекеттік органдардың игерілмеген қаражатты келесі жылға қалдыруына мүмкіндік беру керек.

Сол арқылы олар ақшаны бюджетке қайтарудың тиімсіз тәртібінен құтылады.

Сонымен бірге, бюджетке қатысты тәуекелдерді басқару жүйесін іске қосу керек.

Бұл жүйе квазимемлекеттік секторды да қамтуға тиіс.

Біз салық түсімін өңірлердің өзіне бере бастадық. Бұл жұмысты жалғастыру қажет.

(Жалғасы 2-3-4 беттерде).

ӘДІЛЕТТІ МЕМЛЕКЕТ. БІРТҰТАС ҰЛТ. БЕРЕКЕЛІ ҚОҒАМ

«Халық қатысатын бюджет» жобасы тиімді іске асырылып жатыр.

Оның ауқымын кеңейтіп, жобаға аудандық маңызы бар қалалар мен ауылдарды тарту керек.

Тұрғын-үй коммуналдық шаруашылығы қаржысының кемінде 10 пайызы қайда жұмсалатынын қоғамның өзі айқындауға тиіс.

Осы айтылған мәселелерді тиімді жүзеге асыру үшін жаңа Бюджет кодексін қабылдау қажет.

Алтыншы. Кәсіпкерлікті жүйелі түрде қолдау.

Бұл жұмыста бәрін басынан бастап реттеу керек.

Тапсырма екі жылдан бері орындалмай келеді.

Жүздеген, тіпті мыңдаған заңнамалық құжат пен нұсқаулықты қайта-қайта түзете бергеннен ештеңе шықпайды.

Оның орнына ықшам әрі түсінікті жаңа ережелерді бекіткен жөн.

Мұндай тәсілді 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап толық енгізу қажет.

Келесі мәселе.

Мемлекет қаржылай қолдау жасаған кезде бәсекеге қабілетті шағын және орта бизнес өкілдеріне баса мән береді.

Еңбекақы төлеу қорын көбейткен және салық төлемдерін арттырған кәсіпорындарға қолдау көрсетіледі.

Бұл – негізгі талап.

Сонымен қатар, мемлекеттен көмек алатын бизнес өкілдерін анықтайтын автоматты жүйе енгізіледі.

Мемлекеттік сатып алудың мүлде жаңа жүйесі жасалады.

Бағаның төмен болуы ғана емес, тауарлар мен қызметтердің сапасы басты назарда болады.

Мемлекеттік және квазимемлекеттік сатып алуды бірыңғай платформаға көшіру қажет.

Осының бәрін жүзеге асыру үшін «Мемлекеттік сатып алу туралы» жаңа заң қабылдануға тиіс.

Жетінші. Мемлекет пен жекеменшік серіктестігінің жаңа үлгісіне көшу керек.

Қазір көптеген жоба кейбір кәсіпкерлер мен шенеуніктердің майшелпегіне айналды.

Келісім-шарттар ашық және конкурстық негізде жасалуға тиіс.

Осы мақсатта тиісті заң қабылдау қажет.

Сегізінші. Несие ресурстарының тапшылығы отандық бизнес үшін үлкен проблема болып отыр.

Қазақстанда шағын және орта бизнесті қаржыландыру үшін 42 миллиард долларға жуық қаражат жетіспейді.

Сөйте тұра, банктерде триллиондаған теңге қаржы іс жүзінде экономикаға еш пайдасын тигізбей босқа жатыр.

Ұлттық банк, Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі, Үкімет бірлесіп, нақты секторды тұрақты әрі қолжетімді несиемен қамтамасыз ететін нақты шешімдер қабылдауға тиіс.

Ұлттық банк қазіргі ахуалдың өте күрделі екенін ескере отырып, барынша икемді қимылдауы, тіпті тапқырлық танытуы керек.

Шетелдерде бұған қатысты оң тәжірибелер бар.

Тоғызыншы. Өнім өндіру үшін, ең алдымен, жер керек.

Жері жоқ адам бизнеспен айналыса алмайды.

Кәсіпкерлерге жер телімдерін ашық әрі жедел бөлудің тиімді тәсілдері айқындалуға тиіс.

Оны жыл соңына дейін әзірлеу керек.

Әрбір аймақ пен елді мекенде бос жатқан немесе мақсатына сай игерілмеген жердің бар-жоғын анықтау қажет.

Бұл ақпаратты бизнес өкілдері білуге тиіс.

Аталған шаралар кәсіпкерлердің ғана емес, жалпы экономиканың бәсекеге қабілетін арттыра түсетіні анық.

ЕКІНШІ БАҒДАР. НАҚТЫ СЕКТОРДЫ ДАМЫТУ.

Ең алдымен, жер қойнауын игеру ісіне инвестиция тарту үшін заңнаманы және рәсімдерді барынша жеңілдету керек.

Геологиялық ақпарат туралы бірыңғай мәліметтер банкін құру жұмысын аяқтау қажет.

Үкіметке индустрия және жер қойнауын игеру салаларының инвестициялық тартымдылығын арттыруды тапсырамын.

Былтыр менің тапсырмам бойынша барлық арнайы экономикалық аймақтың тиімділігі бағаланды.

Соның нәтижесінде түйткілді тұстарды анықтап, тың тәсілдерді ойластырдық.

Енді арнайы экономикалық аймақтарды дамыту үшін мүлде басқа саясатқа көшкен жөн.

Қазіргі таңда шетел компаниялары Қазақстанға көше бастады. Сондықтан бұл мәселе тіпті өзекті болып отыр.

Арнайы экономикалық аймақтарға инвестициялық жеңілдіктерді саралап беру керек.

Неғұрлым көп ақша салсаң, соғұрлым көп жеңілдік аласың деген ұстаным басты қағида болуы қажет.

Жұмыс істейтін саласы негізгі бағыт болмаса да, маңызды индустриялық жобаларды жүзеге асыратын инвесторлар бар.

Оларға салық және кеден жеңілдіктерін ұсынбай-ақ, жер телімдерін беруге болады.

Барлық инвестициялық міндеттемесін адал орындайтын кәсіпорындар да бар.

Оларға арнайы экономикалық аймақтан жер телімін жеке меншікке беру мәселесін шешу қажет.

Жалпы, инвестиция тарту жұмысын жүйелі жүргізу керек.

Бұл – Үкіметтің алдында тұрған басты міндеттің бірі.

Келесі мәселе. Бұған дейін айтылғандай, мемлекет өзінің экономикаға араласуын біртіндеп азайта береді.

«Самұрық-Қазына» қоры экономиканың басты салаларына бақылау жасауға ғана жеткілікті ықпалы бар мажоритарлы инвесторға айналады.

Қордың басқа активтері мен акцияларын жекешелендіру керек. Оны жүзеге асыруға «Халықтық IPO» тәсілін де қолдануға болады.

«Самұрық-Қазына» қоры жеке инвесторлар дербес жүзеге асыра алмайтын аса маңызды жобаларға инвестор ретінде қатыса алады. Мұндай жобаларды Президент анықтайды.

Келесі мәселе – еліміздің транзиттік қуатын арттыру.

Қазақстан қазіргі геосаяси жағдайда Азия-Еуропа арасындағы аса маңызды құрлық дәлізі болып отыр.

Біз бұл мүмкіндікті толық пайдаланып, әлемдік маңызы бар көлік-тасымал торабына айналуымыз керек.

Еліміз осы салада ірі жобаларды жүзеге асыра бастады.

Атап айтқанда, Ақтауда контейнер хабы құрылып жатыр.

Транскаспий дәлізі дамып келеді.

Осы жұмыстарға әлемдегі үздік логистика компаниялары тартылады.

«Қазақстан темір жолы» компаниясы толыққанды транзиттік-логистикалық корпорация болып қайта құрылады.

Автожол құрылысына, соның ішінде жергілікті жолдардың сапасына баса мән беру керек.

Бюджеттен қыруар қаржы бөлінсе де, бұл мәселе әлі шешімін таппай отыр.

Мен 2025 жылға дейін жергілікті жолдардың кемінде 95 пайызын жақсарту жөнінде тапсырма бердім.

Үкімет бұл мәселені тікелей бақылауға алсын.

Жол құрылысындағы заңсыздықтарды анықтау қажет. Бұл жұмыстан нақты нәтиже шығару керек.

Бізде әлі күнге дейін битум тапшы.

Бұл – ірі көлемде мұнай өндіретін ел үшін, тіпті, ұят жағдай.

Үкімет осы мәселені түбегейлі шешуге тиіс.

Жалпы, ашығын айтуымыз керек, Үкіметтің жұмысында қайта-қайта олқылықтар болып жатыр.

Біресе жанар-жағармай, біресе қант жетіспейді.

Осының бәрі Үкіметтің нақты шешім қабылдауға келгенде өте баяу қимылдап, батыл қадам жасай алмауынан болып отыр.

Мұндай жағдайға азаматтардың да көңілі толмайды. Әрине, бұл – орынды.

Сондықтан, дәл осылай жалғаса берсе, тағы да нақты кадрлық шешімдер қабылдауға тура келеді.

Келесі мәселе.

Ұлттық экономика құрылымында құрылыс секторы маңызды орынға ие.

Осы сала ішкі жалпы өнімнің 5-6 пайызын береді.

Жанама салалар қосылса, бұл көрсеткіш одан да көп.

Бүгінде Қазақстандағы сәулет-құрылыс қызметін реттейтін 2,5 мыңнан астам құжат бар.

Бұл жүйе әбден қағазбастылыққа көмілген. Жемқорлық аз емес.

Ескі құрылыс стандарттары мен нормалары әлі де қолданылады.

Сондықтан Үкіметке мүлдем жаңа құжат – Қала құрылысы кодексін қабылдауды тапсырамын.

Әрбір қаланың жер телімдері мен коммуналдық желілердің схемасы көрсетілген функционалды интерактивті картасын жасау керек.

Жер кадастрында өнеркәсіптік мақсатқа арналған жер телімдерінің картасын қолданыстағы көлік және коммуникация инфрақұрылымының схемаларымен толықтырып отыру қажет.

Ауыл шаруашылығын дамыту – негізгі проблеманың бірі.

Осы саладағы ахуал еліміздің азықтүлік қауіпсіздігіне тікелей әсер етеді.

Еліміздің ауыл шаруашылығы өнімдерінің көлемін және оның қосымша құнын арттыру қажет.

Бұл – стратегиялық міндет.

Қазір тек бидай мен мал сатып отыратын заман емес.

Үкімет агроөнеркәсіп саласын субсидиялаудың ұзақ мерзімге арналған жаңа тәсілдерін әзірлеуге тиіс.

Бюджет қаражатының қайтарымы болуы керек.

Мемлекет қаржыны оңды-солды шашып, ысырап етуге жол бермейді.

Субсидия бөлуге және оның жұмсалуына жүргізілетін бақылауды күшейту керек.

Шаруалардың өзара ұжымдасуы ауыл шаруашылығын дамытуға жол ашып отыр.

Біз осындай пилоттық жобаны жүзеге асырдық.

Оған қатысқан ауылшаруашылық кооперативтерінің егіні екі есе артық өнім берген.

Ал мал басы шамамен 25 пайызға көбейген.

Әр өңірдің ерекшелігін ескере отырып, оң тәжірибені бүкіл елге біртіндеп тарату қажет.

Бұл салада озық технологиялар тапшы.

Қазір ауыл шаруашылығына арналған жер туралы толыққанды ақпарат жоқ.

Жердің құнары, су ресурсы мен суару жүйесі және оның жолдары жайлы мәліметтер жан-жақта шашырап жатыр.

Цифрлық платформа осының бәрін бір жерге жинақтайды.

Тұтастай алғанда, еліміздің агроөнеркәсіп кешені келесі жылдан бастап жаңа әрі тұрақты ереже бойынша жұмыс істеуі қажет.

Игерілмей жатқан жерді қайтарып алу жөніндегі комиссияның қызметіне жеке тоқталғым келеді.

Комиссия жұмысының аясында ауыл шаруашылығы мақсатындағы 2,9 миллион гектар жер мемлекетке қайтарылды.

Жылдың соңына дейін кемінде 5 миллион гектар жерді қайтарып алу жоспарланып отыр.

Игерілмей жатқан немесе заңсыз берілген жер көлемі 10 миллион гектарға жуықтайды.

Үкімет пен әкімдіктер келесі жылдың соңына дейін осы жерлерге қатысты нақты шешім қабылдауға тиіс.

Қазір жер мәселесін тексеруге жарияланған мораторий де күшін жойды. Бұл қадам жұмысқа оң ықпалын тигізеді деп ойлаймын.

Ел экономикасын тұрақты дамытуға су тапшылығы қатты кедергі болып отыр.

Қазір бұл ұлттық қауіпсіздік мәселесіне айналды.

Сырттан келетін су азайып барады.

Сол судың өзін тиімсіз пайдалану жағдайды одан әрі ушықтырып отыр.

Судың 40 пайызы құмға сіңіп жатыр.

Бұл салада басқа да түйткілдер аз емес.

Атап айтқанда, инфрақұрылым әбден тозған.

Сондай-ақ автоматтандыру және цифрландыру деңгейі төмен.

Ғылыми негіздеме жоқ, мамандар тапшы.

Бұл мәселелерді шешу үшін Үкімет жанындағы Су кеңесінің жұмысын жандандыру қажет, білімді сарапшыларды жұмысқа тарту керек.

Қажетті мамандарды даярлау үшін бұл саладағы іргелі әрі мықты жоғары оқу орнын анықтаған жөн.

Су саласын дамытудың үш жылдық жобасын әзірлеу керек.

ҮШІНШІ БАҒДАР. ЕЛ БОЛАШАҒЫНА АРНАЛҒАН СТРАТЕГИЯЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯ.

Еліміздің басты құндылығы – адам. Бұл – айқын нәрсе.

Сондықтан ұлттық байлықты тең бөлу және баршаға бірдей мүмкіндік беру – реформаның басты мақсаты.

Ұлт саулығы жақсы болса ғана, қоғам орнықты дамиды.

Денсаулық сақтау саласында біраз реформа жүргізілді.

Дегенмен оның жағдайы әлі де мәз емес.

Әрине, жылдар бойы қордаланған түйткілдер бір мезетте шешілмейді.

Сондықтан аса маңызды мәселелерді ретке келтіруге баса мән берген жөн.

Соның бірі – қаржыландыру жүйесі.

Осы салаға қаржының жеткілікті бөлінбеуі қалыпты жағдайға айналған.

Соның кесірінен жұрт сақтандыру жүйесіне қосылса да, медициналық қызмет толық көлемде көрсетілмей отыр.

Бүгінде медициналық көмек мемлекет кепілдік берген және сақтандыру пакеті деп екіге бөлінген.

Ашығын айтсақ, мұндай жүйенің тиімділігі төмен.

Тіпті, сақтандыру моделі тұрақсыз әрі жүйесіз дамуда.

Бұл – үлкен олқылық.

Ерікті медициналық сақтандыру жүйесін енгізетін уақыт әлдеқашан жетті.

Үкіметке денсаулық сақтау саласын және жалпы әлеуметтік саланы қаржыландыру жүйесін қайта қарауды тапсырамын.

Медициналық инфрақұрылымды кешенді түрде жақсартуға баса назар аудару керек.

Мемлекет пен жекеменшіктің серіктестігін тиімді пайдаланған жөн.

Медицина – инвестиция салуға қолайлы сала. Тек оған дұрыс жағдай жасау қажет.

Мен келесі жылдан бастап ұлттық жобаны жүзеге асыруды тапсырдым.

Бұл құжат, ең алдымен, ауыл тұрғындарының сұранысын қанағаттандыруға арналған.

Бүгінде еліміздегі 650 елді мекенде емдеу мекемесі жоқ.

Алдағы екі жылда бұл ауылдарда медициналық және фельдшерлік-акушерлік бөлімшелер салынып, қажетті құрал-жабдықпен толық қамтамасыз етіледі.

Осылайша, мемлекет бір миллионнан астам адамның алғашқы медициналық-санитарлық көмек алуына мүмкіндік жасайды.

Ұлттық жоба аясында 32 аудандық аурухана заманға сай жаңарып, енді ауданаралық көпбейінді мекемеге айналады.

Онда инсульттен емдеу орталықтары, хирургия, жансақтау және оңалту бөлімдері ашылады.

Бұл төрт миллионнан астам адамға көрсетілетін медициналық қызметтің сапасын арттырады.

Сонымен қатар, телемедицина бағытын дамытамыз.

Сол арқылы шалғайда тұратын халыққа сапалы медициналық қызмет көрсетілетін болады.

Денсаулық сақтау саласы бәсекеге қабілетті болуы үшін дәрігерлер дайындау жүйесін жетілдірген жөн.

Медициналық жоғары оқу орындарының жанынан көпбейінді ауруханалар және клиникалар ашылады.

Алдағы үш жылда резидентураға бөлінетін грант саны 70 пайызға көбейеді.

Мұның бәрі ұлт денсаулығын сөз жүзінде емес, іс жүзінде жақсартуға септігін тигізеді.

Келесі маңызды мәселе – білім беру жүйесі туралы.

Бұл сала ұлт сапасын жақсарту ісінде аса маңызды рөл атқарады.

Қазақта «Ел боламын десең, бесігіңді түзе» деген сөз бар.

Сондықтан мектепке дейінгі тәрбие жұмысы басты назарда болуы керек.

Алайда бізде екіден алты жасқа дейінгі балалардың жартысынан астамы ғана балабақшаға барады.

Мұндай олқылыққа жол беруге болмайды.

Балаларды балабақшамен қамтамасыз ету мәселесін түпкілікті шешу қажет.

Оған қоса, тәрбиешілердің әлеуметтік мәртебесін арттырып, жалақысын көбейту керек.

ӘДІЛЕТТІ МЕМЛЕКЕТ. БІРТҰТАС ҰЛТ. БЕРЕКЕЛІ ҚОҒАМ

Осы саладағы мамандарға қойылатын нақты талаптар бекітілуге тиіс.

Олардың жұмыс жүктемесін де біртіндеп азайтқан жөн.

Өз ісіне адал ұстаздар білім беру саласының дамуына зор үлес қосады.

Сондықтан балабақшаны емес, тәрбиешіні аттестациялау қажет.

Орта білімнің сапасы – табысты ұлт болудың тағы бір маңызды шарты.

Әрбір оқушының білім алып, жан-жақты дамуы үшін қолайлы жағдай жасалуға тиіс.

Сол үшін «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы қолға алынды.

Біз 2025 жылға дейін 800 мың баланың заманауи мектепте оқуына жағдай жасаймыз.

Осылайша, апатты жағдайдағы және үш ауысыммен оқитын мектеп мәселесін толық шешеміз.

Бұл ауыл және қала мектептерінің айырмашылығын едәуір азайтады.

Жалпы, мектеп салу Үкімет және әкімдіктер үшін басты міндеттің бірі болуы керек.

Жемқорлардың заңсыз тапқан қаржысы олар сотталған соң мемлекетке өтіп, түгелдей мектеп құрылысына жұмсалуға тиіс.

Үкімет осы бастаманы заң тұрғысынан рәсімдеу туралы шешім қабылдауы керек.

Мектеп формасын барлық оқушыға барынша қолжетімді ету аса маңызды.

Әлеуметтік тұрғыдан әлсіз саналатын кейбір топтағы балаларға оны бюджет есебінен беру қажет деп санаймын.

Мектеп формасына арналған мемлекеттік тапсырысты отандық жеңіл өнеркәсіпті дамытуға бейімдеген жөн.

Жаңа Қазақстанды құру ісінде мұғалімдердің рөлі айрықша екені сөзсіз.

Мемлекетімізде соңғы жылдары ұстаз мамандығының абырой-беделін арттыру үшін көп жұмыс жасалды.

Дегенмен бұл бағытта әлі де біршама өзгерістер қажет.

Педагогикалық жоғары оқу орындарын аккредитациялаудың жаңа стандарты қабылданады.

Сондай-ақ ұстаздардың құзырет аясы айқындалады.

Жаһандық ғылыми-техникалық даму барысын ескерсек, жоғары сыныптарда жаратылыстану-математика пәндерін және ағылшын тілін оқытуды барынша күшейту маңызды.

Қоғамда қазақ және орыс тілін мектепте оқыту мәселесі бойынша пікірталас болып жатыр. Нақты айтайын: біз қазақ тілін де, орыс тілін де жақсы білетін балаларды тәрбиелеуіміз қажет. Себебі бұл ұрпақтың мүддесі үшін керек. Оқу-ағарту министрлігі популистердің жетегінде кетпей, балалардың мүддесін қорғауға тиіс. Білімді және бірнеше тілді меңгерген ұрпақ болашаққа сеніммен қадам басады. Біздің күшіміз – жастардың білімінде.

Техникалық және кәсіби білім беретін оқу орындары еңбек нарығының нақты сұранысына бейімделуі және еліміздің жаңа экономикалық бағдарының міндеттеріне сай болуы керек.

Ата-аналар мен оқушылар алған білімнің және игерген машық-дағдысының сапалы және сұранысқа ие болуы үшін белгілі бір деңгейде жауапты екенін сезінуге тиіс. Сондықтан олармен де үнемі әріптестік қатынас орната білу керек.

Осы мақсатта жеке білім беру ваучерлерін енгізу жоспарланып отыр.

Баланың білім алуына, оның ішінде сыныптан тыс оқуына мемлекет бөлетін қаражат бірыңғай білім беру есепшоттарында жинақталады.

Бір сөзбен айтқанда, мұны балалардың білім алуына инвестиция ретінде жұмсалатын алғашқы мақсатты капиталы деуге болады.

Бұл қадам еліміздің әрбір азаматы үшін бірдей мүмкіндік қағидатын іс жүзінде қолдануға жол ашады.

Жоғары білім саласындағы реформаларды да осы бағытта жүзеге асырған жөн.

Отандық жоғары оқу орындарының білім сапасы артқан сайын ондағы оқу ақысы да өсе түседі.

Сондықтан мемлекет ұлттық бірыңғай тестілеудің нәтижесіне және басқа да көрсеткіштерге байланысты білім беру гранттарын әртүрлі деңгейде бөлуді жоспарлап отыр. Оның көлемі 30-дан 100 пайыз аралығында болады.

Білім алуға жылдық өсімі 2-3 пайыз болатын жеңілдетілген несие де беріледі.

Бұл шаралар жоғары білімнің қолжетімділігін арттырып қана қоймай, қоғамда әріптестік және өзара жауапкершілік қағидатын нығайта түседі.

Келесі маңызды мәселе – студенттерді жатақханамен қамтамасыз ету.

Бұл түйткілді шешу үшін жоғары оқу орындарымен және құрылыс компанияларымен мемлекеттік-жекеменшік серіктестік орнату тәсілін барынша енгізу керек.

Сондай-ақ, барлық мәселенің шешімін табуды мемлекеттің мойнына ілу дұрыс емес деп санаймын.

Сол себепті мемлекеттен қаражат алу үшін жекеменшік жоғары оқу орындарының жатақханасы болу шарт.

Әрине, мұны оқу орындарынан біртіндеп талап еткен жөн.

Студенттердің жекелеген, әлеуметтік тұрғыдан аз қамтылған санаттары үшін пәтер жалдауға кететін шығынын субсидиялау мүмкіндігін де қарастыруға болады.

Жоғары оқу орындары жанындағы эндаумент-қорлар білім беру экожүйесін дамытудың негізгі буынына айналуға тиіс.

Мақсатты капиталдың мұндай қорлары әлемдегі озық университеттерде ғылымды және инновацияны қаржыландырудың өзегі саналады.

Еңбекақыны нарықтағы жағдайға сай өсіру – халықтың әл-ауқатын арттырудың басты факторы.

Мемлекет ең төменгі жалақыны айқындаудың жаңа тәсілін енгізеді. Бұл әдіс оның мөлшерін біртіндеп ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Мен ең төменгі жалақы деңгейін 60 мың теңгеден 70 мың теңгеге дейін көтеру туралы шешім қабылдадым. Бұл шешім 1,8 миллион азаматтың табысына тікелей әсер етеді.

Біз зейнетақы жүйесін де қайта жаңғыртамыз.

Зейнетақының ең төменгі базалық мөлшерлемесін біртіндеп ең төменгі күнкөріс деңгейінің 70 пайызына, ал жоғарғы шегін 120 пайызына жеткізу қажет.

Бұған дейін қабылданған шешімдермен бірге бұл қадам 2025 жылға қарай жиынтық зейнетақы мөлшерін орташа алғанда 27 пайызға көбейтеді.

Сондай-ақ, әлеуметтің талап-тілегін ескере отырып, әйелдердің зейнет жасын 2028 жылға дейін 61 жас деңгейінде қалдырамыз.

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының тиімді инвестициялық стратегиясын әзірлеу қажет.

Бұл жұмысқа іскерлік абырой-беделі мен кәсіби біліктілігі жоғары мамандары бар жеке компанияларды тартуға болады.

Әлеуметтік қамсыздандыру жүйесіне де өзгеріс енгізу керек.

Біз 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап бала күтімі үшін төлемақы төлеу мерзімін сәби бір жарым жасқа толғанға дейін ұзартамыз.

Балалардың ең маңызды шағында – сәби кезінде ата-аналары жанында көбірек болады.

Әлеуметтік сақтандыру жүйесіне қатысушыларға жұмыссыз қалғаны үшін төленетін төлемақы орташа айлық табысының 45 пайызына дейін көбейтіледі.

Бұл қадам осындай жағдайға тап болған жандарға септігін тигізіп, қызметке тезірек оралуына мүмкіндік береді.

Атаулы әлеуметтік көмектің бірыңғай жүйесін құру азаматтардың әл-ауқатын жақсарту ісіндегі маңызды қадамның бірі болмақ.

2023 жылдан бастап, Отбасының цифрлық картасы және Әлеуметтік әмиян сияқты тәсілдерді енгізу жоспарланып отыр.

Осы бастамалар аясында мемлекеттік қолдаудың түрлі шаралары біріктіріледі.

Оның бәрі барынша түсінікті, ең бастысы, нақты болады әрі алдын-ала жасалады.

Жастарға жан-жақты қолдау көрсету – мемлекетіміздің басты міндетінің бірі.

Еңбекпен қамтитын түрлі шаралар арқылы келесі жылы 100 мың жасқа жұмыс беруіміз керек.

Жастардың кәсіпкерлік бастамаларына қолдау көрсетіле бермек.

Оларға жеңілдетілген тәртіппен жылдық өсімі 2,5 пайыз болатын шағын несие беріледі.

Бұл шаралар қоғамның барынша үйлесімді әрі әділетті болуына ықпал етеді.

Жалпыхалықтық референдумда қабылданған конституциялық өзгерістер Әділетті Қазақстанның символына айналды.

Біз Ата заңымызда жер мен табиғи ресурстар халықтың меншігі деген басты қағидатты бекіттік.

Бұл – құр сөз емес. Бұл – барлық реформаның арқауы.

Әрбір отбасы еліміз пайдаланып жатқан ұлттық байлықтың игілігін көруі керек.

Сондықтан мен жариялаған Балалар жылының аясында «Ұлттық қор – балаларға» атты мүлде жаңа бағдарламаны жүзеге асыру өте маңызды деп санаймын.

Ұлттық қордың жыл сайынғы инвестициялық табысының 50 пайызын балалардың арнаулы жинақтаушы есепшотына аударуды ұсынамын.

Қаржы әр бала 18 жасқа толғанға дейін аударылып тұрады, оны мерзімінен бұрын есепшоттан шығарып алуға болмайды.

Жинақталған қаржы балалар кәмелет жасына толғаннан кейін олардың баспана немесе білім алуына жұмсалатын болады.

Бұл қаражат өскелең ұрпақтың үлкен өмірге қадам басуына мүмкіндік береді.

Қор, шын мәнінде, ұлттық мәртебеге ие болып, халқымыздың игілігіне қызмет етеді.

Бастаманы мұқият әзірлеу қажеттігін ескере отырып, жобаны 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап іске қосуды тапсырамын.

«Самұрық-Қазына» қоры таза пайдасының кемінде 7 пайызын «Қазақстан халқына» қоғамдық қорына аударатын болады.

Бұл – Жаңа Қазақстанның сипатына сай келетін маңызды бастама.

Сондай-ақ табысы мол кәсіпкерлер мен азаматтар қорға демеушілік көрсете береді деп сенемін.

Жалпы, адам әлеуетін дамыту – маңызды мәселенің бірі.

Осы орайда, шетелден дарынды жандарды елге тарту қажет.

Әсіресе, шығармашылық және кәсіпкерлік салада жетістікке жеткен азаматтарды шақыру керек.

Мен тиімді көші-қон саясаты туралы айтып отырмын.

Сұранысқа ие болып отырған және жоғары білікті мамандардың тапшылығын азайту қажет.

Ғылым, денсаулық сақтау, өндіріс, IT салаларының білікті мамандарына жеңілдік жасалады.

Мемлекет оларға елімізде тұрақты тұру үшін виза береді.

Шетел кәсіпкерлері он жылға виза рәсімдеп, Қазақстанда тұруға мүмкіндік алады.

Бірақ олар экономикамызға 300 мың доллардан астам инвестиция салуы қажет.

Қандастардың көшіп келуіне және ішкі миграцияға қатысты саясат түбегейлі өзгереді.

Бұл орайда, демографиялық және экономикалық үрдістерді ескеру керек.

Сондай-ақ жалпыұлттық мүддені басшылыққа алу өте маңызды.

Қуатты ұлттың діңгегі – халық. Ең бастысы, азаматтарымыздың денсаулығы мықты, білімі терең болуы керек.

Кәсібилік пен еңбекқорлық қоғамымызда ең жоғары орында тұруы керек.

Тағы да қайталап айтамын.

Елімізде еңбекқор адам, кәсіби маман ең сыйлы адам болуға тиіс.

Осындай азаматтар мемлекетімізді дамытады.

Мен Ұлттық құрылтайда және «Жастар рухының» съезінде бұған арнайы тоқталдым.

Біз қарапайым еңбек адамына құрмет көрсетуіміз керек.

Қандай кәсіппен айналыссаң да, оны сапалы атқару маңызды.

Жастар нақты бір мамандықтың қыр-сырын жетік білуге ұмтылғаны жөн.

Өз саласының шеберіне әрдайым сұраныс болады.

Өскелең ұрпақ Қазақстанда ғана емес, өзге елдерде бәсекеге қабілетті болуы керек.

Көрші мемлекеттің азаматтары шетелге барып, жұмыс талғамай еңбек етіп жатыр.

Олар біздің елде де өте жақсы табыс тауып жүр.

Дәл осындай жандардан үлгі алу керек.

Шын мәнінде, ең бастысы – адал еңбек.

Біз мұны жете түсінетін ұрпақ тәрбиелеуге тиіспіз.

Идеология жұмысында осыған баса мән берген жөн.

ТӨРТІНШІ БАҒДАР. МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ІСІН ҚАЙТА ЖАҢҒЫРТУ.

Экономиканы түбегейлі реформалау үшін мемлекеттік басқару жүйесіне серпіліс қажет.

Жұрт бос сөзден, жарқын болашақ туралы жалынды ұрандардан жалықты.

Халық мемлекеттік органдардың өз уәдесін қағаз бетінде емес, іс жүзінде орындағанын қалайды.

Саяси қызметшілердің жеке жауапкершілігін арттыра отырып, мемлекеттік басқару жүйесін орталықсыздандыруға баса мән беру керек.

Үкіметтің кейбір құзыреттерін министрліктерге берген жөн.

Нақты бір саладағы саясатқа «ұжымдасқан кабинет» емес, нақты бір министр жауап беруге тиіс.

Үкімет салааралық мәселелерді шешумен шұғылдануы қажет.

Премьер-Министр Кеңсесін мемлекеттік басқару ісінің үздік стандарттарына сай келетін, ықшамды Үкімет аппараты ретінде қайта құру осы бағыттағы алғашқы қадам болмақ.

Басты мақсат – оның атауын өзгерту емес, нақты реформа жасау.

Біз орталық мекемелерді оңтайландыру арқылы жергілікті атқарушы органдардың өкілеттігін айтарлықтай кеңейтуіміз керек.

Бұл тәсіл қордаланған мәселелерді өңірлерде, ел ішінде шешуге мүмкіндік береді.

Жергілікті өзін-өзі басқару мәселелеріне, қоғамдық кеңестердің, пәтер иелері кооперативтері мен мүлік иелері бірлестіктерінің қызметін өзгертуге айрықша назар аудару қажет.

Тұрғын-үйлер мен қала инфрақұрылымын абаттандыру мәселесін қолға алу керек.

Ғимараттардың сыртқы көрінісі және ішкі инфрақұрылымның қызметі азаматтардың көңілінен шықпайды, елімізді шетелдіктердің алдында ыңғайсыз жағдайға қалдырады.

Үкіметке жаңа әкімшілік реформа әзірлеуді тапсырамын.

Оған қоса, мемлекеттік органдардың жұмыс нәтижесін жақсартып, жауапкершілігін арттырған жөн.

Бізге сапалық тұрғыдан жаңа мемлекеттік басқарушылар қажет.

Мемлекеттік қызметшілерді іріктеу және жұмыстан босату жүйесін заман талабын ескере отырып, қайта жасау қажет.

Мемлекеттік қызмет жеке сектордағы кәсіби мамандар үшін барынша ашық болғаны дұрыс.

Кадрлық резервті нығайту керек.

Мемлекеттік қызмет істері агенттігі толыққанды стратегиялық HR институтына айналуға тиіс. Үкімет Агенттікпен бірлесіп, бүкіл әлемдегі азаматтарымыздың әлеуетін жұмылдыру үшін арнайы платформаны іске қосуы керек.

Квазимемлекеттік сектордағы басқару ісінің тиімділігін арттыруға айрықша назар аударған жөн. Бұл бағытта нақты жұмыс атқарыла бастады. Соны аяғына дейін жеткізу керек. Ол үшін «Самұрық-Қазына» қорының жаңа жұмыс үлгісін түпкілікті айқындап алу қажет.

Әлемдегі ең үздік инвестициялық және өндірістік компанияларды үлгі ретінде алу керек.

Мемлекеттік активтерді басқару ісі барынша ашық болуға тиіс. Үкімет жыл сайын Ұлттық баяндама әзірлеуді қамтамасыз етеді және оны Парламентке жолдайды.

БЕСІНШІ БАҒДАР. ЗАҢ ЖӘНЕ ТӘРТІП.

Қоғамда заң үстемдігі берік орнығып, сот төрелігі әділ атқарылуы қажет.

Осыған орай, қазылар қауымын шұғыл түрде қайта іріктеп, жаңартып жасақтау керек.

Қазылар жоғары білікті, адал, сондай-ақ жемқорлықтан таза болуы қажет.

Ең алдымен, барлық судьялардың мәртебесін теңестірген жөн.

Олар өзінен жоғары тұрған әріптестеріне тәуелді болмауы керек.

Көптеген сот төрағасы лауазымы судья лауазымы болып өзгереді.

Сот төрағасы және Сот алқасының төрағасы лауазымына үміткерді судьялар өздері сайлайтын тәсіл енгізуді ұсынамын.

Жоғарғы Сот судьяларын да сайлау арқылы таңдау тәсілін енгізген жөн.

Ол үшін Президент үміткерлерді баламалы негізде Сенатқа ұсынуы керек.

Аталған салаға мықты заңгерлерді тарту үшін материалдық жағдай жасау қажет.

Судьялардың дербестігін арттыру үшін Жоғарғы сот кеңесінің мәртебесін нығайтқан дұрыс.

Судья болуға үміткерлерді дайындау, біліктілігін көтеру жұмысы Кеңестің құзыретіне беріледі.

Сондай-ақ, олардың шекті жасын ұзарту, өкілеттігін тоқтату мәселесімен де осы мекеме айналысады.

Бұл мемлекеттік орган нақты кадрлық функциялары бар, толыққанды институтқа айналуы керек.

Кадрларды іріктеуден бастап, барлық деңгейдегі соттарды тағайындауға ұсыным беруге дейінгі бүкіл міндет соларға жүктеледі.

ӘДІЛЕТТІ МЕМЛЕКЕТ. БІРТҰТАС ҰЛТ. БЕРЕКЕЛІ ҚОҒАМ

Күштік құрылымдар сотқа ықпал Етпеуге тиіс. Бұл – өте маңызды.

Судьяларға әкімшілік қысым көрсететін амал-тәсілдің бәрі жойылуы керек.

Судьялардың қызметіне араласуды шектей отырып, олардың заң бұзғаны үшін жауапкершілігін арттырамыз.

Судьяның өрескел қателік жіберген және күшін жойған әрбір сот актісін Қазылар алқасы тексеруге тиіс.

«Сот төрелігін атқару сапасы» бойынша судьяларды бағалау және жауапкершілікке тарту институтын түбегейлі қайта қараған жөн.

Апелляция институтын реформалау қажет. Істер бірінші сатыдағы сотқа қайтарылмай, нақты мән-маңызы бойынша шешім шығарылуы керек.

Әкімшілік әділеттің қолданылу аясын да кеңейту қажет. Әкімшілік құқық бұзушылықтардың ауқымды бөлігінің және мемлекеттік органдармен арадағы азаматтық-құқықтық даулардың Әкімшілік рәсімдік-процестік кодекспен реттелуі отандық сот төрелігін барынша ізгілендіріп, әділдікке бастайды.

Сонымен бірге, аудандық және облыстық соттар деңгейіндегі сот төрелігінің қолжетімді болу мәселесін пысықтау керек.

Бизнес өкілдері сот алымдарының тым жоғары болуы олардың өз мүддесін қорғауына айтарлықтай кедергі келтіреді деп есептейді. Бұл – орынды пікір.

Сондықтан қазіргідей талап-арызда көрсетілген сомадан алынатын пайыз мөлшерінің орнына мүліктік даулар бойынша ойға қонымды алым мөлшерін белгілеу қажет.

Мемлекеттің сот процесіне қатысуын азайтқан жөн. Мемлекеттік органдар арасындағы сот дауларын да ретке келтіретін кез келді.

Егер екі министрлік заң нормаларын әртүрлі түсінсе, ондай мәселені Үкімет түпкілікті шешуге тиіс.

Дәл осындай тәсілді мемлекеттік органдардың мемлекеттік ұйымдармен арадағы дауларына да қатысты қолдану қажет.

Түрлі өңірде ұқсас істер бойынша әртүрлі шешімдер қабылданатын жайттар жиі кездеседі.

Қазір цифрлық талдау жасайтын құрал әзірленуде. Сол арқылы сот төрелігін атқару ісін біріздендіруге мүмкіндік туады.

Жоғарғы Сот осы интеллектуалды жүйені толық енгізуді тездеткені жөн.

Әрине, сот жүйесін реформалау мұнымен аяқталмайды. Бұл шаруамен мамандар Жоғарғы Соттан тыс айналыса береді.

Осы қадам үдеріске бәсекелік сипат беріп, оны қоғам өкілдері мен тәуелсіз сарапшылар үшін ашық, яғни анағұрлым тиімді етеді.

Келесі мәселе – құқық қорғау органдарын реформалау туралы.

Бұл сала әрдайым қоғамның жіті назарында.

«Қасіретті қаңтар» оқиғасы тәртіп сақшылары үшін нағыз сынақ болды.

Ол кезде арандатушылардың кесірінен шерулер жаппай тәртіпсіздікке ұласты.

Оның ақыры мемлекетке қарсы бүлік шығаруға әкеп соқтырды.

Жұртты арандатушылардың көбі шартты немесе жеңіл жазамен құтылып кетті.

Шын мәнінде, олардың кінәсі әлдеқайда ауыр.

Өйткені жағдайды қасақана ушықтырды.

Соның салдарынан іс насырға шауып, қайғылы оқиғалар болды.

Маған құқық қорғаушылар, адвокаттар қауымдастығының өкілдері бірнеше рет өтініш жолдады.

Олар елді жаппай тәртіпсіздікке үндеген адамдарды қатаң жазалау қажет екенін айтты.

Бұл – орынды ұсыныс.

Сондықтан өкілетті органдарға осы мәселені қарастырып, нақты шара қабылдауды тапсырамын.

Біз кез-келген ашық арандатушылыққа және заңсыз іс-әрекетке қатаң тосқауыл қоюымыз керек.

Ел ішіне іріткі салған және заң бұзуға шақырған адамдар қатаң жазадан құтылып кетпейді.

«Саяси плюрализмге ашықпыз, экстремизмнен, қарақшылық пен бұзақылықтан қашықпыз» деген ортақ қағиданы бүкіл қоғамның есіне салғым келеді.

Қасақана арандату басталған жерде, сөз бостандығы мен пікір алуандығы туралы әңгіме қозғаудың өзі артық. Бұл – қоғамның тұрақтылығы мен қауіпсіздігіне нұқсан келтіру, мемлекеттің тұғырын шайқауға әрекеттену деген сөз.

Бізге ел бірлігі ауадай қажет.

Ереуілге қатысқандар да, күштік құрылым қызметкерлері де – өз азаматтарымыз.

Олар сот әділ өтеді деп қана емес, қоғам кешірімді болады деп үміттеніп отыр.

Мемлекет қаңтар оқиғасына қатысқан, бірақ ауыр қылмыс жасамаған азаматтардың жазасын жеңілдетті.

Заң бұзғандардың бірқатары кінәсін түсініп, өткен іске өкініп отыр.

Оларға кешіріммен қараған дұрыс деп ойлаймын.

Сондықтан мен қаңтар оқиғасына қатысушыларға бір реттік рақымшылық жариялау туралы шешім қабылдадым.

Рақымшылық жаппай тәртіпсіздікті ұйымдастыруға қатысы бар адамдарға, сондай-ақ, мемлекетке опасыздық жасағаны және билікті күшпен басып алуға әрекеттенгені үшін айыпталғандарға қолданылмайтыны түсінікті.

Сондай-ақ лаңкестік және экстремистік қылмыс жасағандарға, рецидивистерге, жұртты азаптағандарға рақымшылық болмайды.

Біз адамгершілік таныта отырып, осы қайғылы оқиғадан тиісті қорытынды жасаймыз.

Мұндай жағдай енді ешқашан қайталанбайды. Бұған жол бермейміз.

Қаңтар оқиғасы кезінде қаза болған азаматтардың жағдайы төмен отбасыларына материалдық көмек беріледі.

«Қазақстан халқына» қоры да осы игі іске лайықты үлес қоса береді деп ойлаймын.

Біз қаңтар оқиғасынан сабақ алып, қоғамдық қауіпсіздікті едәуір күшейту қажеттігін түсіндік.

Соңғы кезде адам өлтіру, қарақшылық жасау сияқты ауыр қылмыстар көбейіп барады. Аса қатыгездікпен жасалатын мұндай әрекеттер бүкіл қоғамға қатер төндіреді.

Жазаны қатайту, мұндай қылмыс жасағандарды шартты түрде мерзімінен бұрын босатуды доғару арқылы осы қауіпті үрдістің тамырына балта шабу керек.

Отбасылық зорлық-зомбылықты қылмыс санатына жатқызу мәселесі қоғамда көптен бері талқыланып жүр.

Құқық қорғау органдары бұл ұсыныстың дұрыс екеніне күмәнмен қарайды.

Себебі мұндай тұрмыстық жағдайларды анықтау оңай емес, яғни осындай оқиғаларды тергеп-тексеру қиынға соғады.

Бұл сөздің де жаны бар.

Бірақ, қалай десек те, отбасылық зорлық-зомбылыққа көз жұма қарауға болмайды.

Отбасында ойран салатындар жазаға тартылмаса, олар одан бетер басынып кетеді.

Ал жапа шеккендер мүлдем қорғаусыз қалады.

Мұндай әрекеттер үшін жазаны күшейтетін кез келді деп санаймын.

Зардап шеккен жандар елдің сөзінен немесе біреудің қысым жасауынан қорықпауы қажет.

Сондықтан, полиция қызметкерлері олармен өте мұқият жұмыс жүргізіп, тиісті шараларды қолдануы керек.

Синтетикалық есірткі тұтынатындардың көбеюі ұлт саулығына зор қауіп төндіруде.

Қазіргі ахуал өте күрделі, соңғы үш жылда тәркіленген «синтетиканың» көлемі 10 есе артқан.

Уақыт өткен сайын мұндай есірткі арзан әрі қолжетімді бола бастады.

Нашақорлар оны әлеуметтік желі мен түрлі мессенджер арқылы емін-еркін сатып алып жатыр.

Есірткіні, тіпті, үйге әкеп беретіндер бар.

Бұл – аса қауіпті әрі ауқымды әлеуметтік кесел.

Синтетикалық есірткіні өндіруге және таратуға қарсы күрес жалпыұлттық деңгейде жүргізілуге тиіс.

Сондықтан, Нашақорлықпен және есірткі саудасымен күресудің кешенді жоспарын әзірлеу қажет.

Интернет және телефон арқылы жасалатын алаяқтық әрекеттерге айрықша назар аудару керек.

Құқық қорғау органдары мұндай қатерлерді анықтап, қылмыскерлерді құрықтау үшін ақпараттық-сараптама жұмысын күшейтуі керек.

Сондай-ақ, азаматтардың құқықтық және қаржылық сауатын жүйелі түрде арттырған жөн.

Бюджет қаржысын және жалпыұлттық байлықты талан-таражға салатын жемқорлық әрекеттер мен оның астыртын жолдарын ұйымдастырушыларды іздеуге, түпкі амал-тәсілдерін анықтауға барынша күш салу өте маңызды.

Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстерді мұқият саралап, ондағы қолданылмайтын немесе сот төрелігіне кедергі келтіретін артық-ауыс нәрсенің бәрінен арылу қажет.

Тиісті түзетулер енгізілгеннен кейін оларды қайта-қайта өзгерте бермеу қажет.

2015 жылдан бері Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстерге 1200-ден астам өзгеріс енгізілген.

Уақытша жағдайларға байланысты немесе аясы тар корпоративті мүдделерге бола заңдарды өзгертуге жол берілмеуге тиіс.

Сондықтан, қылмыстық және қылмыстық-процестік заңнаманы түзету құзыретін Әділет министрлігіне беру қажет.

Ол үшін мекеменің кадрлық әлеуетін нығайтып, заң шығару қызметінің сапасын арттыру керек.

Құрметті отандастар!

Біз бүгін алдағы реформалардың бағыт-бағдарын айқындап алдық.

Енді мемлекетімізді және қоғамның барлық саласын жаңғырта түсуге тиіспіз.

Саяси реформалар «Күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет» формуласымен жүзеге асырылып жатыр. Бұл тұжырым – қоғамымыздың мызғымас тұғыры.

Реформалардың мазмұны жан-жақты толыға бермек.

Жалпыұлттық ынтымақты және билік пен қоғамның серіктестігін нығайта береміз.

«Халық үніне құлақ асатын мемлекет» қағидасын ұстану аса маңызды.

Біз қоғамға іріткі салуды емес, елді ізгі мақсатқа жұмылдыруды ойлауымыз керек.

Жаңа Әділетті Қазақстан идеясының түпкі мәні – осы.

Біздің алдымызда айрықша міндет тұр.

Бұл – еліміздің егемендігін және жеріміздің тұтастығын сақтап қалу.

Елдігімізді қорғаудың ең басты жолы – берекелі бірлік. Бұдан басқа жол жоқ.

Ел бірлігі қашанда ең басты құндылық саналған.

Қазір оның өзектілігі арта түсті.

Халқымыз татулық пен тұрақтылыққа ерекше мән берген. Оны бәрінен биік қойған.

Біз дәл осы кезде бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығара білуіміз керек.

Құрметті парламент депутаттары! Қадірлі отандастар!

Мемлекетіміздің болашағына тікелей қатысы бар ой-пікірлерімді ортаға салғым келеді.

Қазіргі геосаяси жағдайда біз мемлекеттілігімізді біртіндеп нығайтып, реформалар мен жаңару бағдарын нық ұстанымыз қажет.

Біз барынша мұқият әрекет жасап, еліміздің ұзақ мерзімді мүддесіне сай жұмыс жүргізуіміз керек.

Реформалардың қазіргі қарқынын сақтау, саяси мәселелердің бәрін кейінге қалдырмай шешу аса маңызды.

Ол үшін алдағы сайлау кезеңдерін тиімді жоспарлау қажет.

Президенттің кезекті сайлауы 2024 жылы, ал Парламент сайлауы 2025 жылы өтуге тиіс екенін баршаңыз білесіздер.

Жаңа стратегияға сәйкес басты мемлекеттік институттарды кешенді түрде қайта жаңғыртуға кірісу қажет деп санаймын.

Бұл қадам бізге әр азаматымыздың әл-ауқатын арттыру және бүкіл елімізді өркендету жолындағы ортақ жұмысты жандандыруға мүмкіндік береді.

Билік өзінің жоспарын қоғамнан жасырын ұстайтын саяси дәстүрден арылуымыз керек.

Сондықтан мен бүгін алдағы сайлау науқандарының кестесін барша халыққа жариялағым келеді.

Мен биылғы күзде кезектен тыс Президент сайлауын өткізуді ұсынамын.

Әділетті Қазақстанды құру жолында түбегейлі және жан-жақты реформаларды табысты жүзеге асыру үшін халықтың жаңа сенім мандаты қажет.

Мен үшін мемлекет мүддесі бәрінен биік. Сондықтан мен өкілеттік мерзімімді қысқартуға және кезектен тыс Президент сайлауына баруға дайынмын.

Сондай-ақ мен көп ойланып, Президент өкілеттігі мерзімдерінің санын және ұзақтығын қайта қарау қажет деген байламға келдім.

Президент мандатын ұзақтығы 7 жылдық бір мерзіммен шектеуді ұсынамын. Бірақ қайта сайлануға тыйым салынады.

Бұл бастаманың негізі қандай?

Бір жағынан, 7 жыл – кез-келген ауқымды бағдарламаны жүзеге асыру үшін жеткілікті кезең.

Екінші жағынан, Президент мандатын бір мерзіммен шектеу Мемлекет басшысының жалпыұлттық дамудың стратегиялық міндеттерін шешуге барынша жұмылуын қамтамасыз етеді.

Тіршілік тоқтамайды, жаһандық үдерістер мен ел ішіндегі қоғамдық дамудың қарқыны күн өткен сайын артып келеді.

Саяси кадрларды жаңарту – әлдекімнің ермегі емес, өмірлік қажеттілік.

Мен ұсынып отырған конституциялық жаңалық билікті монополизациялау қаупін айтарлықтай азайтады.

Дәл осы себепті мен президентті бір мерзімге ғана сайлау нормасын енгізуді ұсынып отырмын.

Біз билікті жасақтаудың және оның қызметін қамтамасыз етудің өркениетті қағидаттарын бекітуге тиіспіз.

Жаңа президенттік жүйе саяси тұрақтылықты нығайтып, қоғамдық құрылыстың қазақстандық үлгісін орнықтырады.

Президентті бір мерзімге ғана сайлау нормасын сайлаудан кейін Парламенттің қарауына ұсынамын.

Парламент оң шешім қабылдаса, Отанымызда жаңа саяси дәуір басталады.

Елімізді саяси жаңғырту үдерісінде парламентаризмді дамыту ісі айрықша орын алады.

Жаңарған Ата заңымыз әділ әрі ашық ережелері бар саяси жүйенің мүлде жаңа стандарттарын енгізеді.

Саяси партияларды тіркеу рәсімі айтарлықтай жеңілдетілді.

Парламент пен мәслихаттарды партиялық тізім және бір мандатты округ бойынша жасақтаудың тың тәсілдері іске қосылады.

Жалпы, конституциялық реформада көзделген институционалдық өзгерістің бәрін осы жылдың соңына дейін заңмен бекітіп, аяқтау қажет.

Бұл өзгерістер саяси партиялардың санын арттырады, саяси бәсекені күшейтеді, халық қалаулыларының жаңа легі пайда болуына септігін тигізеді.

Ескі тәсіл бойынша сайланған биліктің өкілді органдарының кезектен тыс сайлау науқаны арқылы жаңаруы заңдылық.

Сондықтан Мәжілістің және барлық деңгейдегі мәслихаттардың сайлауын келесі жылдың бірінші жартысында өткізуді ұсынамын.

Біз көпшіліктің мүддесін білдіретін депутаттардың жаңа құрамын жасақтаймыз.

Бұл қадам мәслихаттар мен Парламент жұмысының тиімділігін арттырары сөзсіз.

Болашақта Үкімет құрамына сайлаушылардың басым көпшілігінің дауысын алған саяси күштердің ғана емес, Парламенттегі басқа да партиялардың өкілдері кіруі мүмкін.

Мұндай тәсіл атқарушы билікке бүкіл қоғамның талап-тілегін ескеретін тиімді шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

Сонымен, биыл Президент сайлауы, келесі жылы Мәжіліс және мәслихат депутаттарының сайлауы өтеді. Содан кейін Үкімет құрамы жасақталады.

Соның нәтижесінде 2023 жылдың ортасында Президент, Парламент, Үкімет сияқты негізгі саяси институттардың бәрі қайта жаңғырып, жаңарады.

Біз ашық бәсекелестік орныққан және бәріне тең мүмкіндік берілетін Әділетті Қазақстанды құрып жатырмыз.

Ауқымды саяси өзгерістерді ашықтық, әділдік және өзара сенім арқылы жүзеге асыру аса маңызды.

Жаңа сайлау науқанының мерзімдерін және оның ретін елге ашық жариялау шешім қабылдау кезіндегі ашықтық қағидатына сай келеді.

Осы қадамның бәрі біздің «Күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет» атты басты формуламызды біртіндеп нақты мән-мазмұнмен байыта түседі.

Біздің бүгінгі бастамаларымыз Қазақстанның болашағын айқындайды.

Біз күн сайын ескі мен жаңаның, тоқырау мен дамудың арасынан таңдау жасаймыз.

Баршаңызды ұлт мүддесі үшін ұйысуға шақырамын.

Бәріміз бірлігімізді бекемдей білсек, ешқашан әділдіктен аттамасақ, берекелі ел боламыз.

Әділетті Қазақстанды құру ісі енді ғана басталды. Бұл бағдарымыз ешқашан өзгермейді, ішкі және сыртқы ахуал қандай болса да жалғаса береді.

Біз таңдаған жолымыздан айнымаймыз!

Ендеше Әділетті Қазақстанды бірге құрайық!

Қасиетті Отанымызды бірге өркендетейік, ағайын!

(Соңы. Басы 1-2-3-беттерде).

Ыбырай елді мекенінде Құрманғазы мектебінің құрылыс жұмысы басталады

Созақ ауылы, Көктөбе елді мекенінде 6 көшеге асфальттау жұмыстары жүргізіліп жатыр. Пайдалануға берілген соң елді мекен 100 пайыз заманауи жолмен қамтылады. Бұл туралы аудан әкімі Мұхит Тұрысбеков Созақ ауыл округі тұрғындарымен есептік кездесу барысында мәлімдеді. Сондай-ақ аудан әкімінің Ыбырай елді мекенінің тұрғындарымен көктем айындағы кездесуінде Құрманғазы мектебінің жаңа ғимаратын салып беру мәселесін көтерген болатын. Тұрғындар өтінішін аудан әкімі қолға алғанын жеткізді.

-Елді мекен тұрғындары мектеп салу мәселесін көтерген болатын. Құрылысына қаржы бөлгізуге қол жеткіздік. Қазіргі таңда мемлекеттік сатып алу жарияланды. Жеңімпаз анықталса құрылыс жұмыстары басталады,- деді аудан әкімі Мұхит Тұрысбеков. Одан бөлек, Созақ ауылында (стадион) үлкен футбол алаңының құрылысы жүргізіледі. Стадион құрылысы биыл басталып, келер жылы пайдалануға беріледі. Сондай-ақ Созақ ауылында бір көшеге тас жол төселіп, тағы бір көше асфальтталады. Екі орталық көше жарықтандырылады. Одан соң ауыл тұрғындарының өтініші бойынша ауруханаға демеушілер есебінен қазылып жатқан құдықты көрді. Аурухана бас дәрігеріне бірқатар тапсырма жүктеді.

Есептік жиын Сызған ауыл округінде жалғасты. Мұхит Сексенбайұлы, атқарылып жатқан жұмыстарды баяндады. Басбұлақ елді мекенінде жарықтандырылу жұмысы жүргізіледі. Өткен кездесуде халыққа уәде берілгендей ауыз су насосы ауыстырылды. Тұрғындар көптен күткен трансформатор қойылып, электр жарығындағы түйіткілді мәселе шешілді. Бұл жөнінде ауыл тұрғындары өтініштің аяқсыз қалмағанын айтып, алғыстарын жеткізді.

Кездесу барысында тұрғындар ауыз су, ауыл шаруашылық мақсаттағы жер телімене қатысты сауалдарын қойды. Өз сөзінде аудан басшысы тиісті бөлімге тапсырма беріп, заң шеңберінде жұмыс атқарылатынын айтты. Есептік жиыннан соң аудан әкімі жергілікті тұрғындарды жеке мәселе бойынша қабылдады. Аудан әкімінің халыққа есеп беру кездесулеріне аудандық мәслихаттың депутаттары, бірқатар тиісті бөлім, мекеме басшылары қатысты.

«Созақ үні»-ақпарат.

Жемқорлыққа жол жоқ

Тамыз айының 27 күні Созақ аудандық қоғамдық кеңес жанынан құрылған “Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу” бойынша комиссия отырысы өтті. Отырыс барысында Құмкент ауылдық округі әкімі Ғ.Пардабекұлы, Қыземішек кенті әкімі Е.Жұмабаевтың, 2022 жылдың 7 айында сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша атқарылған жұмыстары туралы есебі тыңдалды. Жалпы, елімізде 2015 жылдың 18 қарашасы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс- қимыл туралы» Заң қабылданғаны баршаға аян. Комиссия құрамында: Төраға Айдархан Нысанбаев пен мүшелері: Сержан Бегманұлы, Роллан Ізбасаров және Біржан Саржановтар болды. Мұнан бөлек тыңдауға Қоғамдық Кеңестің хатшысы Мұхтар Қиябаев пен аудандық «Созақ үні» газетінің тілшісі Данияр Бек қатысып отырды.

Сонымен, отырысты комиссия төрағасы Айдархан Нысанбаевтың өзі сөз сөйлеп ашып, жүргізіп отырды. Тыңдау барысында екі әкімге де біршама сұрақтар қойылып, ұсыныс пікірлер айтылды. Сондай- ақ,комиссияның алдағы атқарылатын жұмыстары жайлы сөз болды. Құмкент және Қыземішек ауылдық округтерінің әкімдері Ғани Пардебекұлы мен Ержан Жұмабаевтың есептері тыңдалып болған соң, комиссия төрағасы мен мүшелерінің тарапынан есептері көңіл көншітерлік деп танылып, қабылдауға қарар қабылданды.

Данияр ҚОЖАНТЕГІ.

Аудан әкімі Қаратау, Қарағұр ауылдарында жергілікті тұрғындармен кездесті

Барлық деңгейдегі әкімдер жыл бойы халықпен кездесулер өткізсін, олардың барысында халықты толғандыратын әлеуметтік мәселелерге баса назар аудара отырып, Қазақстанды жаңғыртудың жаңа бағдарының негізгі бағыттары туралы туралы хабардар етсін және проблемалық мәселелерді шешудің жолдары мен мерзімдерін түсіндірсін.

ҚР Президенті Қ.ТОҚАЕВ.

Осы бағытта аудан әкімі Мұхит Сексенбайұлы Тұрысбеков Қаратау, Қарағұр ауыл округтерінде болып жергілікті тұрғындармен кездесті. Аудан басшысы Қаратау ауылындағы бірқатар әлеуметтік нысандарды аралап жәй күйімен танысты. Мұхит Сексенбайұлы мектептердің жаңа оқу жылына қаншалықты дайындығына баса назар аударып, арнайы аралап көріп шықты сондай ақ материалдық техникалық базасы бойынша да жан жақты сөз болды. Аудан басшысы сонымен қатар, жаңадан салынып жатқан әкімшілік ғимаратын аралап, өндірістік кестесіне сай жүргізілуін талап етіп, құрылыс сапасы бойынша тиісті мамандардан жауап алды. Қаратау мәдениет үйінде болып, үлкен спорт залының жөндеу жұмысына назар аударды. Сонымен қатар ауылдағы емхананы аралап көріп шығып, ықшамдалған реконструкциясына назар салып аудандық бас дәрігердің талапқа сай жоспарының тәртібімен танысты.

Мұхит Сексенбайұлы Қаратау халқымен мәдениет үйінің жанындағы ашық алаңда кездесіп, аудан көлемінде атқарылып жатқан жұмыстарды баяндап берді. Сондай-ақ Қаратау ауылына қарасты жоспарларды атап өтті. Көше жарығы, ауыз су мәселесі бойынша, ауылдың 60 жылдығын атап өту, басқа да өзекті мәселелер бойынша атқарылатын іс шаралар жоспарының жүргізілу, орындалу тетігін түсіндіріп, назарға қойды. Ауыл тұрғындары атынан ақсақал қариялар аудан әкімінің есебіне ризашылықтарын білдіріп, ауылға қатысты ауыз су, жайылым тапшылығы, емхана, дәрігер, көше жарығы дегендей түйткіл мәселелерді алға тартты. Аудан басшысы бұл мәселердің барлығы рет ретімен жуық арада өз кезегінде шешілетінін нақты айтты. Жиын соңында аудан әкімі тиісті бөлім, мекеме басшыларын қатыстыра отырып тұрғындарды жеке мәселелерімен қабылдады.

* * *

Қарағұр ауыл округінің халқымен аудан әкімі Мұхит Сексенбайұлы Қарағұр мектебінің жанындағы ашық алаңда кездесті. Аудан басшысы аудан көлемінде атқарылып жатқан барлық жұмыстарды баяндай келіп, тәртіп мәселесіне ерекше тоқтады. Жуырда Қарақұрда орын алған бақытсыз оқиға, келеңсіз жайтқа қатысты мән жәйіне тоқтала келіп, түнгі, жалпы тәртіпті күшейтуді, заңмен талап етуді тапсырды. Ауыл тұрғындары аудан басшысына ризашылықтарын білдіріп, ауылға бір жаңа балабақша салынса деген ниет, тілектерін білдірді. Сонымен қатар, алдағы уақытта жаңа әкімшілік ғимаратының құрылысы жүргізілетінен хабардар тұрғындар, ескі ғимаратты бұзбай сақтап қалып аудандық бөлімдердің ауылдағы өкілдеріне мекеме етіп қалдыруды сұрады. Аудан басшысы бұл мәселені де реттеп шешуге болатынын жеткізді. Тұрғындар тарапынан арнайы білім, денсаулық сақтау бөлімдеріне қатысты сұрақтар болды. Тиісті бөлім басшылары нақты жауап берді. Жиын соңында аудан әкімі жергілікті тұрғындарды жеке мәселелерімен қабылдады.

Аудан әкімінің халыққа есеп беру кездесулеріне аудандық мәслихаттың депутаттары, бірқатар тиісті бөлім, мекеме басшылары қатысып жүрді.

Нұржамал МАЙУСОВА, Аудандық мәслихаттың депутаты.

Ашық есік күні

“Үлкенге – құрмет, кішіге – ізет” деген сөзді ұрпағының бойына сіңіріп өскен, қариясын қадірлеп, ардагерін ардақтаған текті елдің ұрпағымыз. Ардагерлер– еліміздің алтын қоры. Тәжірибесі

мол аға буынның денінің саулығы біз үшін әрдайым аса құнды. Ардагерлерімізді ардақтау – адамдық парызымыз деп білеміз.

Осы орайда өткен аптада ардагерлер ұйымы Республикалық қоғамдық бірлестігінің 35 жылдығына және 1 қазан – Халықаралық ардагерлер күніне орай аудандық орталық ауруханада «Ашық есік» күні ұйымдастырылды. Аталған шараның өтуіне аудандық ардагерлер кеңесі мен аудандық орталық аурухана ұжымы мұрындық болды.

«Ашық есік» күнінің негізгі мақсаты аудан ардагерлерінің денсаулық жағдайын жақсарту, ардагерлер арасында белсенді ұзақ өмір қалыптастыру болатын.

Аудандық орталық аурухананың ғимаратында өткен шараға аудан әкімі М.Тұрысбеков қатысып, ардагерлерге арнап жылы лебізін жеткізді. Сондай-ақ, аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Қ.Еспенбетов, аудандық медицина бірлестігінің бас дәрігері Б.Мырзалұлы және жоғары санатты дәрігер, ардагер хирург Б.Арынбеков сөз сөйледі.

Жиында шараның негізгі мақсаты бойынша аудандық орталық аурухананың дәрігерлері мен медбикелері ардагерлердің денсаулықтарын тексеріп, оларға түрлі кеңестер берді.

Құрманбай НҰРМАНҰЛЫ.

Экологиялық акция аясындағы сенбілік

Қазақстан Республикасы Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің қолдауымен «Eurasian Expert Council» қоғамдық қоры «Азаматтық бастамаларды қолдау орталығы» гранты аясында «Қазақстан Республикасындағы Қоғамды кеңестерді дамыту» әлеуметтік жобасын жүзеге асыру іс-шаралары бойынша Созақ аудандық Қоғамдық кеңесінің Әлеуметтік саланың дамуы жөнінде, экологиялық ахуал және азаматтардың құқықтарын қамтамасыз ету бойынша комиссияның ұйымдастыруымен «Экология және қоршаған орта сапасы» тақырыбында апталық жоспар бекітілген.

Осы жоспар аясында Созақ ауданы бойынша «Таза Like» сенбілік акциясы ұйымдастырылды. Акцияға аудан аумағындағы ауыл округ, кенттің 370 тұрғыны қатысып, көше бойлары, жаяу жүргіншілер жолдары, өзен мен бұлақ жағалауларын тазалауға белсене атсалысты. Жалпы тазалық акциясы аясында аудан бойынша 30 тоннаға жуық қоқыс шығарылды.

«Созақ үні»-ақпарат.

Мерекелік шара

Конституция-тәуелсіз ел тұғыры

Биыл еліміздің еңсесін тіктеп, даму бағыттарын белгілеген басты құжаты, Қазақстан Республикасы Конституциясының 27 жылдығы.

«Конституция– біздің арайлы азаттығымыздың айнымас айғағы, жарқын болашағымыздың бұлжымас бағдары» - деп ел Президенті атап өткендей, ол елдігіміздің алтын арқауы, толағай табысымыздың бастау қайнары.

Иә, Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Конституцияның мазмұны уақыт талабына сәйкес жетіліп, жаңартылып отыратынын, оның заңды құбылыс екенін айтқан болатын. «Бүгінде бүкіл әлемнің кескін-келбеті өзгеріп жатыр. Осындай кезеңде Қазақстан да көштен қалмай, қарқынды дамуда. Сондықтан қалыптасқан жаңа ахуалға сай Ата Заңның мәтініне қосымша құқықтық тетіктер мен нормалар енгізіліп отырады» - деді ел Президенті өз сөзінде.

Осыған орай мереке қарсаңында аудан орталығындағы «Мыңжылқы» мәдениет сарайында мерекелік салтанатты жиын өтті. Жиынға аудан әкімі М.Тұрысбеков, аудандық мәслихаттың хатшысы Б.Байғараев, мекеме, бөлім басшылары және қызметкерлері, жергілікті БАҚ өкілдері қатысты.

Жиында аудан әкімі Мұхит Сексенбайұлы мерекелік құттықтау сөз сөйлеп, ауданымыздың әлеуметтік-экономикалық дамуына өзіндік үлестерін қосып жүрген бірқатар азаматтарға Түркістан облысы әкімінің Грамоталарын және Алғыс хаттарын, аудан әкімінің Алғыс хаттарын салтанатты жағдайда табыстады. Сонымен қатар, аудандық мәслихаттың хатшысы Бегімбет Байғараев аудан халқын мерейлі мерекемен құттықтап, жылы лебізін білдірді. Сондай-ақ, аудандық мәслихаттың арнайы Грамоталарымен және Алғыс хаттарымен бірқатар азаматтарды марапаттады.

Аталған шарада «Мыңжылқы» мәдениет сарайының өнерпаздары әннен шашу шашып, жиынға қатысушыларға мерекелік көңіл-күй сыйлады.

Қ.ТҰРҒАНОВ.

ДӘСТҮРЛІ ТАМЫЗ КЕҢЕСІ ӨТТІ

Шолаққорған ауылында «Білімді ұлт: терең білім, еңбекқорлық және отаншылдық қасиет» тақырыбында дәстүрлі аудандық тамыз педагогикалық кеңесі өтті. Кеңеске қатысушылар «Мыңжылқы» мәдениет үйінде кітап көрмесі мен жергілікті жастар құрастырған роботтарды, жобаларды тамашалады. Кеңеске аудан әкімі Мұхит Тұрысбеков, аудандық мәслихат хатшысы Бегімбет Байғараев, Түркістан облыстық адами әлеуетті дамыту басқармасының бас маманы Рысалды Нәлжігітова, аудандық адами әлеутті дамыту бөлімінің басшысы Нұрәлі Айдаров және ауыл, кент округтен ұстаздар қауымы қатысты.

Ұстаздарды жаңа оқу жылымен құттықтаған аудан басшысы Мұхит Сексенбайұлы, педагогтардың алдында тұрған мақсат білім сапасын көтеру екендігіне көңіл бөлді. Сондай-ақ ұстаздар қауымына қойылған талап пен міндеттердің көп екеніне айтты. Аудан көлемінде бой көтеретін жаңа мектептерге тоқталды.

Түркістан облыстық адами әлеуетті дамыту басқармасының бас маманы Рысалды Нәлжігітова, білім саласындағы мәселелер талқыланған жиында барша ұстаздар қауымына жылы лебізін білдіріп, жұмыстарына сәттілік тіледі. Сондай-ақ аудандық адами әлеутті дамыту бөлімінің басшысы Нұрәлі Айдаров хабарлама жасап, биылғы оқу жылының ерекшеліктері мен білім саласындағы өзекті мәселерді баяндады. Аудандық мәслихат хатшысы Бегімбет Байғараев жылы лебізін арнады.

Жиын барысында білім сапасына мән беріп, ұстаздардың кәсіби бағыттағы жұмыстарын күшейтуді, ата-аналармен бірлесе жұмыс істеу мәселесі сөз болды. Білім салаларында үздік көрініп жүрген ұстаздарды, аудан әкімі мен аудандық мәслихат хатшысының, облыстық адами әлеуетті дамыту басқармасының алғыс хатымен және облыс кәсіподақ комитетінің «Кәсіподаққа еңбек сіңірген қызметкер» белгісімен марапаттады.

«Созақ үні»-ақпарат.

Конституция күні құтты болсын!

Конституция күні - біздің мемлекетіміздің, халқымыздың ең ұлық мерекелерінің бірі. Біз аз уақытта айбары асқан қуатты ұлтқа, дәулеті тасқан әлеуетті елге айналдық. Ортақ шаңырағымыздың шекарасын шегелеп, іргемізді мызғымастай етіп бекіттік. Тағдыр тоғыстырған, тарих табыстырған түрлі ұлт өкілдері Конституция қағидаттары төңірегіне топтасты. Еуразияның жүрегіне орналасқан Елордамыз әлемге руханияттың ірі орталығы, саясаттың іргелі ордасы ретінде танылды.

Конституция қабылданғаннан кейінгі жылдарда еліміз барлық салада үлкен жетістіктерге жетіп, іргелі елге айналды. Ынтымағы жарасқан қазақ елінің, Қазақстан халқының қарымды істері бүгінде әлем жұртшылығы үшін үлгі-өнегеге айналды. Мұның өзі біздің Ата Заңымызда бүкіладамзаттық құндылықтар мен өркениеттік игіліктердің барлығы қамтылғанын айғақтайды. Конституциямыздың келешекте еліміздің алдыңғы қатардағы мемлекет болуына, демократияның, тиімді экономикалық реформалардың қалыптасуына жағдай жасайтын басты нормативтік құжат болатыны анық. Бұған қол жеткізу үшін әрбір азамат Конституцияда көрсетілген өз құқықтары мен міндеттерін терең түсініп, сақтауы қажет.

Б.ӘЛИЕВ,
Созақ ауданындағы № 11 өрт сөндіру бөлімінің бастығы азаматтық қорғау майоры.

Аудан әкімі облыстық мәслихатпен келісілген кестеге сәйкес, ағымдағы жылдың 25 – 26 тамыз күндері Қаратау, Қарақұр, Созақ, Сызған ауылдық округтерінің тұрғындарымен есепті кездесулерін өткізді

Жалпы 4 ауылдық округтерінде өткен жиындарға 620 адам қатысты. Олар негізінен жол, денсаулық сақтау, мәдениет, байланыс саласы мәселелерін көтерді. Жиынға ауыл тұрғындары мен аудандық мекемелер, тиісті бөлім басшылары, құқық қорғау органдарының басшылары, БАҚ өкілдері қатысты.

Жиын соңында аудан әкімі М.Тұрысбеков прокуратура, ішкі істер органдарының басшылық құрамымен, мәслихат депутаттарымен, қоғамдық кеңес мүшелерімен, жергілікті зиялылармен бірлесіп, азаматтарды жеке қабылдаулар өткізді.

Жеке қабылдауда 28 адам болды. Олар: жұмыссыздық, жер, тұрғын үй, байланыс (интернет), жол салалары мәселелерін қозғады. Жеке қабылдау барысында: азаматтарға заңға сәйкес тиісті жауаптар беріліп, проблемалық мәселелерді шешу жөніндегі іс-қимыл жоспары бекітілді.

Аудан әкімінің халықпен кездесу барысында көтерілген проблемалық мәселелерді шешу жөніндегі іс-қимыл жоспары

Қ/с	Проблемалық мәселелер	Орындау мерзімі	Жауапты орындаушылар
1	2	3	4
		Қаратау ауылдық округі	
1	Бақырлы елді мекенінің ауыз су нысанына қосымша 1 дана су сорғысын орнату	Мерзімі: 20.11.2022 жыл	Д.Байзақов Ғ.Нышанбаев (келісім бойынша) О.Ермахан
		Қарақұр ауылдық округі	
1	Абай, Наурыз көшелеріне 2023 жылы асфальт жабындысын төсеу үшін жобалық сметалық құжаттарын әзірлеу	Мерзімі: Жыл ішінде	Д.Байзақов О.Жәмиев
		Созақ ауылдық округі	
1	Созақ ауылының ауыз су жүйесін жүргізу үшін жобалық сметалық құжаттамасын әзірлеу	Мерзімі: Жыл ішінде	Д.Байзақов Б.Аяпов
		Сызған ауылдық округі	
1	Ғ.Мұратбаев атындағы жалпы орта мектебіне электр жарығымен қамтамасыз ету үшін, демеушілер есебінен генератор алып беруді ұйымдастыру	Мерзімі: 30.09.2022 жыл	Д.Байзақов Х.Нұртан

ХАБАРЛАНДЫРУ!

Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің назарына!

Ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге күзгі дала жұмыстарын жүргізуге мемлекет тарапынан жеңілдетілген жанар-жағар майды (дизель отынын) жеткізіп беруші «Ай бегім» ЖШС-нің операторы Жеңіс тел.8-775-993-94-95 ұялы телефоны, бағасы 201 теңгеден сатылымда тұрғандығын, қазіргі таңда жеңілдетілген жанар-жағар май Шолаққорған ауылдық округіндегі «Ақниет» жанармай құю бекетінде, Созақ ауылдық округіндегі «Теріскей» жанармай құю бекетінде тұрғандығын, ауылдық округтері мен кенттері әкімдіктерінің берген ұсынысына сай алуға ниет білдірген шаруаларға кәсіпкерлік және ауыл шаруашылығы бөлімінен талон арқылы берілетіндігі хабарланады. Қосымша ақпаратты Созақ ауданы әкімдігінің кәсіпкерлік және ауыл шаруашылығы бөлімінің ұялы телефоны - 87785941710 арқылы хабарласып біле аласыздар.

Өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету

Бүгінде шұғыл қызметтердің жедел әрекет етуіне кедергі келтіретін жайттардың бірі ол қаладағы қысқа көшелердің маңына, базардың аумағында көлік құралдарын ретсіз қою болуда. Осы қатарлы жайттардың кесірінен әсіресе, базар аумағына жақындай келе жедел жәрдем, өрт сөндіру, басқа да апатқа қарсы қызметтердің көліктері өте алмай, уақтылы құтқару, көмек көрсету жұмыстарын жүргізе алмай, тығырыққа тіреліп жатады. Көлікті жүргізу барысында арнайы сиренамен келе жатқан автокөліктерге мүлдем назар аудармайды. Әсіресе орысша «час пик» яғни, толассыз түскі, кешкі мезгілдерде жағдай қиындап қысқа көшелердің кірер жолдар көліктермен жабылып қалады. Бұл – қолдан жасалған тосқауыл, бөгеу. Бұл келеңсіздіктер әсіресе шұғыл қызметтер үшін үлкен кедергілер келтіреді. Егер үйлердің бірінде өрт оқиғасы болып жатса, оны сөндіруге шыққан арнайы өрт сөндіру техникасы жолдағы көліктердің кесірінен апаттың алдын алуға жете алмай, тығырыққа тіреледі.

Осы келеңсіздіктер алдымен үй тұрғындарымен көлік жүргізушілерінің қауіпсіздік шараларына салғырт қарағандарынан туындауда. Ал апат айтып келмейді, оған сақтықтың бірінші кезекте керектігі сөзсіз.

Жалпы өрт сөндірушілер тәжірибесінде көліктің ретсіз қойылу кедергілерінен апат орнына мезгілінде жете алмай, соның кесірінен өрт өршіп, оның тигізген залалы өршеленген оқиғалар кездеседі. Бұл қатарлы кемшіліктерді болдырмау үшін не жасау керек?! Алдымен әр тұғынның, көлік иесінің осы мәселеге көңіл аударып, жете түсінгені жөн демекпіз.

Жергілікті жерлердегі ПИК қызметкерлері тұрғындар арасында түсіндірме жұмыстарын белсенді жүргізулері қажет. Сонымен қатар, сауда базарларының маңында өршіп тұрған көліктің ретсіз қойылуынан көлік тұрмақ, адам өте алмайды. Базардың ішінде автокөлік өту жолдары жабылып, өрт автокөліктері кіру үшін мүлдем қолайсыз. Бұған осы мекемелердің, ұйымдардың басшылары тікелей жауапты.

Осыған орай тұрғындар көлік қозғалысына назар салып, қысқа өту жолдарын бөгемеуге, бұның барша жұртшылықтың қауіпсіздігі жолында қажеттігін ұмытпауларыңызды ескертеміз!

Б.АХМЕТОВ,
Созақ ауданындағы №11 өрт сөндіру бөлімінің қарауыл бастығы азаматтық қорғау аға лейтенанты.

Компьютердің адам ағзасына кері әсері

Қазіргі заман адам баласының ой – өрісінің ерекше дамып, өркендеп жетілген заманы болып отыр. Үйімізде компьютер болса, ол ғаламторға қосулы болса, бүгінде кез-келген жердегі таныстарымызбен хабарласа аламыз. Өзімізге керекті мәліметті ғаламтор арқылы жылдам тауып алып, керегімізге жаратамыз.

Компьютерді пайдаланудың ең алғашқы себебі, жұмыс өнімділігін арттыру болып табылады. Есеп-қисап жасау, құжаттарды қағазға басып шығару, мәліметтерді өңдеу істеріне пайдалатын болсақ, бір сағаттың ішінде бірталай жұмысты аяқтауға болады. Мәселен, арнайы машинкаларда мәтін басатын шебер адам минутына 60-80 сөз, 6-8 жол басса, бір компьютер 200 адамды алмастырады екен. «Компьютер – уақыт талабы» демекші, осы арқылы уақытымызды тиімді пайдаламыз.

Ал компьютердің зиянына келсек, алдымен ол көз жанарының алыстан немесе жақыннан көру қабілеті нашарлайды, әсерін тигізеді, яғни «миопия»-ға ұшырайды. Компьютер алдында ұзақ отырса, адамның қан қысымы көтеріледі. Құлақтың есту қабілетін төмендетеді, ұйқы бұзылады, сонымен қатар, омыртқаға көп күш түсетіндіктен, сколиоз ауруына шалдығуы ғажап емес. Электрленген сәулелер саусақ ұштарына әсер етіп, қолдың буындарына зақым келтіреді. Компьютерде және оның маңында шаң көптеп жиналады, бұл оның аумағын ластайды. Лас болған жерде түрлі микорбтар, бактериялар болады. Осының бәрі аллергиядан бастап көптеген ауруларды туды-руы мүмкін. Мұның бәрін біле тұра, біз компьютерді пайдаланамыз. Ол қазіргі таңда керекті нәрселердің бірі. Ол болмаса, жұмысымыздың көбі орындалмай қалады, алайда денсаулық одан да маңызды. Егер сіз компьютерді ақылға қонымды шектерде қолданса-ңыз,дұрыс қолдану тәсілдерін білетін болсаңыз ,оның адам денсаулығына зияны едәуір азайтылады

Осыларды ескере келе, компьютер алдына отырмас бұрын, мына кеңестерге көз жүгіртсеңіз:

1. Монитор көзден 50-70 см қашықтықта тұруы керек.
2. Экранның жоғарғы бөлігі көздің тұсынан төмендеу тұрғаны жөн.
3. Компьютер тұрған бөлмеде шаң болмауы керек, өйткені ол адам ағзасына өте зиянды.
4. Үзіліс кезінде көзге бірнеше жаттығу жасау керек.
5. Компьютермен жұмыс істеген кезде сағат сайын көзге демалыс беру керек.

А.КУЛМЕНОВ,
ҚР ДСМ СЭБК «ҰСО» ШЖҚ РМК ТОФ Созақ аудандық бөлімше бастығы.
Ж.ТОЙШЫБЕКОВА,
Созақ аудандық бөлімшесі санитарлық гигиеналық зертхана маманы.

БЖЗҚ

Қазақстандықтардың зейнетақы жинақтары бір жыл ішінде 853 миллиард теңгеден астамға өсті

2022 жылдың 1 тамызындағы жағдай бойынша, Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры салымшыларының шоттарында 13,7 трлн теңге зейнетақы жинақтары қалыптасты. Бір жыл ішінде сома 853,7 млрд теңгеге немесе 6,7% өсті.

Зейнетақы жинақтарының негізгі бөлігі міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен 13,3 трлн теңгені құрады. Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтары 404,6 млрд теңге, ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтарының жалпы көлемі шамамен 2,9 млрд теңге.

Кіріс ағындары, атап айтқанда, жарналар биыл көбейді. 2022 жылдың жеті айында салымшылардың шоттарына жалпы көлемі шамамен 952,4 млрд теңге-зейнетақы жарналары түсті, бұл 2021 жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 29% немесе 211,6 млрд теңгеге көп. Өсім жарналардың барлық түрі бойынша болғанын атап өту керек. Жарналардың жалпы көлемінің 95,3% БЖЗҚ-ға МЗЖ бойынша түсімдер құрайды – 907,4 млрд теңге (соңғы 12 айдағы өсім 28%), МКЗЖ бойынша 43,6 млрд теңге (өсім 37%) түссе, ЕЗЖ бойынша 1,5 млрд теңге (өсім 293%) аударылды.

Зейнетақы жинақтарының айтарлықтай өсуі 2022 жылғы 1 қаңтар мен 1 тамыз аралығында шамамен 501,1 млрд теңгені құраған таза инвестициялық табыстың арқасында қамтамасыз етілді.

2022 жылдың 1 тамызына БЖЗҚ-дағы жеке зейнетақы шоттарының саны 12,0 млн бірлікке жетті. Шоттардың ең көп үлесі міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен ашылды – 10 889 461 бірлік. МКЗЖ бойынша қалыптасқан шоттар 577 104 бірлік болса, ЕЗЖ есебінен қалыптасқан жеке зейнетақы шоттарының саны 342 988 бірлікке жетті.

Жыл басынан бері БЖЗҚ өз салымшыларына 1 триллион теңгеден асатын соматөледі. Оның басым бөлігін тұрғын үй жағдайын жақсарту және емделу мақсаттарына арналған біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) құрады – 858,0 млрд теңге. Жасына байланысты төлемдер – 64,2 млрд теңге, мұрагерлік бойынша төлемдер – 38,4 млрд теңге, ҚР шегінен тыс ТТЖ кетуге байланысты төлемдер – 29,5 млрд теңге, сақтандыру ұйымдарына аударымдар шамамен 15,4 млрд теңге, жерлеуге арналған төлемдер – 3,2 млрд теңге және мүгедектік бойынша төлемдер – 1,4 млрд теңге.

Атап кету керек, БЖЗҚ-дан кесте бойынша ай сайынғы орташа төлем (зейнет жасына толуына байланысты) 29 812 теңге, ал ай сайынғы ең жоғары төлем 707 326 теңге болды.

«Созақ үні»-ақпарат.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл–әрбір азаматтың міндеті

Сыбайлас жемқорлық – мемлекеттік құрылымдардың аясында қылмысты құрылымдармен біте қайнасуы, сондай-ақ мемлекеттегі лауазымды адамдардың, қоғамдық және саяси қайраткерлердің сатылғыштығы, парақорлығы.

Қазіргі кезде сыбайлас жемқорлық әлемнің кез келген елінде оның саяси дамуына байланыссыз, оның ішінде Қазақстанда да, әлеуметтік құбылыс ретінде өмірін жалғастырып келеді, ол тек ауқымдылығымен ғана ерекшеленеді. Сыбайлас жемқорлық әлеуметтік-экономикалық даму үдерісін, нарықтық экономиканың құрылуын, инвестициялар тарту процесін тежейді. Демократиялық мемлекеттің саяси және қоғамдық институттарына кері әсерін тигізеді, елдің болашақ дамуына елеулі қауіп төндіреді. Қазақстанның мемлекеттік саясатының негізгі басымдықтарының бірі сыбайлас жемқорлықпен күрес болып табылады.

Сыбайлас жемқорлықпен күресу Қазақстанның бүгінгі күнгі күрделі мәселесі болып отыр. Үлкен әлеуметтік қасірет болып табылатын ол саяси даму Мемлекеттің дамуына бармақ басты, бұрынғы өткен ата-бабаларымыз да деп басып «тура биде туған жоқ, туғанды биде иман жоқ» деген. Олардың әділдік пен турашылдықты ту еткендігін ғасыр қайраткерлері Төле би, Қазыбек би, Әйтеке би және тағы да басқа біртуар билер мен шешендердің өмірі дәлел болатындығын біз тарихтан жақсы білеміз.

Жастардың алған білімдері оларды өмірде туындаған кез келген жемқорлық атаулымен кездестірмейтіндігіне сенгіміз келеді.

Жастар сыбайлас жемқорлыққа қарсы! Елдің болашағы–жас ұрпақтың қолында!

Тұрар ҚАЛДЫБЕКҰЛЫ,
Қаратау ауылдық округі әкімінің кеңесшісі, іс-басқарушысы.

Сенім телефоны

«Созақ ауданының Қаратау ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі Қазақстан Республикасы Президентінің 2015 жылғы 29 желтоқсандағы №153 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің Әдеп кодексіне сәйкес мемлекеттік қызмет этикасы мен «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заң талаптарын бұзған «Созақ ауданының Қаратау ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінің қызметкерлері жөнінде 38-5-53 (47-28) телефонына хабарласуға болады.

«Созақ ауданының Қаратау ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі.

Жарамсыз деп танылсын

Киясбаев Семби Мухаметжановичтің атына берілген көлік жүргізу куәлігі және жеке куәлігі жоғалуына байланысты, жарамсыз деп танылсын.

Орының болсын жәннаттың кең төрінен

Ақсүмбе ауылының тұрғыны, асыл әке, қимас бауыр, ауыл-аймаққа қадірлі жан **Жораев Нарынбай Өмірбекұлы** әкеміздің дүниеден өткеніне қырық күннің жүзі болып қалды. Асыл әкеміздің жарқын бейнесі жүректерде сақтаулы.

Мейір шуақ шашып өттің көңілден,
Еңбегіңмен таптың бақыт өмірден.
Сыйлы едің көпшілік жұрт, туысқа,
Өнеге ап өсті ұрпақ өзіңнен.
Енді Алла шапағына бөленіп,

Орының болсын жәннаттың кең төрінен, - деп, асыл әкеміз Нарынбай Өмірбекұлының рухына бағыштап қырық күндік асын өткізетіндігімізді барша ағайын-туыс, құда-жекжат, замандастарының есіне саламыз.

Ас – 11 қыркүйек күні (10 қыркүйек – қонақ асы сағат 19:00-де) Ақсүмбе ауылындағы өз шаңырағында сағат 12:00-де беріледі.

Асқа шақырушылар: жұбайы, ұл-қыздары, Жораевтар әулеті.

Созақ ауданы адами әлеуетті дамыту бөлімі мен білім қызметкерлерінің аудандық кәсіподағы ұжымы және Ш.Уәлиханов атындағы жалпы орта мектебінің ұжымы осы мектептің мұғалімі Нұртаева Айшагүлге анасы

Нұртаева Бибіайшаның

қайтыс болуына байланысты қайғысына ортақтасып, көңіл айтады.

Жасыл желек

Сексеуіл-елдің байлығы

Осынау табиғат байлығының өсу мен айналаға көрік беріп жайқалуы әрбір аудан тұрғындарына маңызды. Таза экология, таза ауа, құмның тұрақтауы, жасыл белдеулі аймаққа айналып, ондағы жан-жануарларымыздың еркін жүруі ертеңгі ұрпағымыз үшін аманат. Өрттің зияны мен қауіпсіздігін сақтау туралы; отты тек қана арнайы жерде жағуға , пайдаланғаннан кейін сумен немесе топырақпен сөндіру қажеттігі туралы және т.б. қауіпсіздік ережелері туралы түсіндірме жұмыстары жүргізу тұрақты жүзеге асырылып келеді.

Айналамыздағы орман тоғай, аң-құс қашанда жер ананың сәнін беріп тұрады. Десекте, адамдар тарапынан жіберіліп отырған олқылықтар ашкөзде-не жер байлығы сексеуілді есепсіз сындыру, аңқұсты атып құрту, өрт тудыру сынды табиғат байлықтарының өртке орануы адам қолынан жасалып отырған қылмыс демеске лажымыз жоқ. Кенеттен болған өрт аң-құсты қыру, сексеуіл қарабарқын сынды табиғат байлықтары болашағымызға жасалған қиянатымыз. Мұның артында экологиялық проблемалардың тұрғаны барлығымызға белгілі. Жер планетасының ғасырлар бойы барлық жануарлар дүниесі адамзат баласы үшін тіршілік негізі –таза ауа екені баршамызға белгілі. Ол тек өсімдіктер дүниесінен бөлініп шығатын оттегі. Ал табиғаттың өзі берген орман, оттегінің көзі екені де рас. Ендеше ауданымыздағы мол байлық орманды жерлерді сақтап,ондағы өсіп -өніп отырған аңдардың қадір-қасиетіне жету сіз бен біздің борышымыз. Бүкіл аудан тұрғындары қоршаған ортаның экологиялық тазалығына, орманды жерлердің өсіп, өніуіне қарсы қауіпсіздік шараларын сақтасақ, аң-құстарды аялап ұстасақ, табиғатқа бір мезгіл көңіл бөлсек, ағаш шыбықтарын отырғызсақ, өзіміздің Жер-Анамыздың алдындағы үлкен парыздың орындалғаны болар еді.

Нартай МҰХАНОВ,
Созақ орман және жануарлар әлемін қорғау мекемесінің орман шебері.

Орманды өрттен қорғайық!

Көп жылдар бойы өз бетімен бой көтеріп жайқалып өскен немесе адам қолымен отырғызылған жасыл желекті орман бірнеше сағаттың ішінде отқа оранып жойылып кетуі мүмкін. Орман өртінен кейінгі көрініс жан түршігерліктей. Көрікті демалыс орындары қара күйе ағаш бағандары мен өңсіз құлаған ағаш үйінділеріне айналады. Орман әр жылы әр түрлі белсенділікпен жанады, бұл тек ауа-райының қолайсыздығынан ғана емес. Орман өрттері әр-түрлі себептерден болады. Олардың басым көпшілігі–сөндірусіз қалдырылған от, тұтанған темекі қалдықтары мен шырпы, құрғақ шөпті жағу болып табылады. Жаз мезгілінің басы мен орта кезі орман үшін өте қауіпті мезгіл, ыстық та аңызақ, соңы қатты желге айналған. Былтырғы жылғы шөпті өсімдіктер, түскен жапырақтар әбден кеуіп, жану материалдарына айналады. Жыл өткен сайын өрттен келетін зиян ұлғайып барады. Өрт қауіпті мерзімде мемлекеттік орман қоры аумағында жас қылқан жапырақты орман отырғызылған жерде, бұрын болған өрт орындарында, бүлінген орман учаскелерінде, жарылған ағаш қалдықтары мен дайындалған ағаш отындары бар орман ішіндегі ағаш кесетін жерде, кеуіп қалған шөпті өсімдіктер орындарында, сондай-ақ ағаштардың ұшар басы маңында от жағуға тыйым салынады.

Лесбек ДАУЛЕНБАЕВ,
Созақ орман және жануарлар әлемін қорғау мекемесінің аға орманшы.

Сенімгерлік басқарушы:
"Agro-sozak" ЖШС
Меншік иесі-
"Созақ үні" газеті редакциясы" жауапкершілігі шектеулі серіктестігі
Директордың міндетін уақытша атқарушы:
Теңізбаев Сәрсенбек Сайлаубекұлы

Бас редактор:
Теңізбаев Сәрсенбек Сайлаубекұлы
Жауапты хатшының міндетін уақытша атқарушы:
Нұрсұлтан Шертаев
Редакция құрамы-
Аға тілші-
Нұржамал МАЙУСОВА
Тілшілер-
Данияр БЕКОВ
Нұрсұлтан ШЕРТАЕВ
Біржан ЖАНДӘУЛЕТОВ
Дизайншы-
Асхан БАҚТЫБАЕВ
Терімші-
Бағила АЯЗБАЕВА

Қолжазбалар өңделеді, қайтарылмайды және оларға пікір жазылмайды. Редакция авторлар мақаласы мен жарнама мазмұнына және өздері әкелген суреттің сапасына жауап бермейді. Кей суреттер интернеттен алынады.
Компьютерлік бетпен екі жарым беттен (250 жол) асқан материалдар қабылданбайды.
Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және Коммуникациялар Министрлігі Ақпарат комитетінде 2018 жылдың 6 қаңтар күні Астана қаласында тіркеліп, мерзімді баспасөз басылымын, ақпарат агенттігін және желілік басылымды есепке қою, қайта есепке қою туралы №17391-Г куәлігі берілген.
Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Ар-принт» баспаханасында басылды. Шымкент қаласы, Ж.Тәшенов көшесі, №24.
Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы

Газет А-3 көлем форматта аптасына 2 рет шығады
Индекс 64450
Редакцияның мекен-жайы: 161000, Шолаққорған ауылы, С.Қожанов көшесі, байланыс телефондары 4-15-30 (факс), 4-25-19, 4-28-97
А-ақысы төленген

тапсырыс №
таралымы - 3800 дана
Кезекші редактор:
Н.Шертаев